

Strukturer i et mediaarkiv

**Analyse av hvordan NRK beskriver sine
nyhetsinnslag, og hvordan det kan tenkes påvirke
framtidens forståelse av vår samtid.**

Andreas Møldrup

Examensarbete (30 högskolepoäng) i arkivvetenskap för masterexamen inom ABM-
masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Henrik Horstbøll

År: 2014

© Andreas Møldrup

Title

Structures within a media archive. An analysis of the description of news segments at NRK, and how this might affect the future understanding of our own society.

Abstract

Our understanding of the society and the world around us is partly communicated to us through the newsmedia. The language used, both written, oral and images, affects the way that we talk about, understand and act upon certain events. In a newsbroadcast there are several interpretations and representations, all communicated in various forms of language, and this language will in turn be the basis for the language that is being used when a news segment is being described in an archive. I have analyzed how the Norwegian Broadcasting Corporation (NRK) describe their news segments in a digital archive structure. By using a critical discourse analysis, I have looked at how NRK covered two foreign events, and how that material is being described in the form of metadata. My study was on two events that gained a lot of media attention in Norway at the time. One of them is the riots that took place in Great Britain in august 2011, and the second event is the riots that happened in Sweden in may 2013. The news coverage of these events used images to communicate what happened to a large degree. The choice of images and how the news presented the stories, I suggest, have an affect on how norwegian society perceived them. By using a critical discourse analysis on the metadata for these news segments, I analyzed how the representations of the news stories are available in NRKs digital archiving structure, Programbanken. The main representations and identities that the news segments produced are recurrent in the metadata, and in turn becomes the terms that will give results on searches within the archive structure. As the news segments from 2011 was being described by metadata professionals from the metadata section, and the metadata for the segments from 2013 is a result of the journalists themselves ascribing metadata, a comparison show that the journalists describe the material in a far lesser extent than the professionals at the metadata section. My basis of this study is that the archivist have profound impact on the material, as they have an active part in how the material is being made available, by the language they use to describe any material.

Master's thesis

Keywords

ABM; Arkivvitenskap; Mediaarkiv; Mediateori; NRK; Postmodernistisk arkivteori

ALM; Archive science, Media archive, Media theory, NRK; Postmodernistic archive science

Inneholdsfortegnelse

Introduksjon.....	4
Mål og forskningsproblem.....	5
Teoretisk perspektiv og analytiske rammer.....	7
En postmodernistisk arkivvitenskap.....	7
Diskursbegrepet.....	9
Kritisk diskursanalyse.....	10
Kameraet og fotografen.....	12
Nyhetmedia.....	15
Arkivet.....	18
NRKs Programbanken.....	21
Metode.....	21
Presentasjon av materialet.....	22
Storbritannia 2011.....	23
Nyhetsrapporteringen.....	23
Metadata.....	25
Sverige 2013.....	27
Nyhetsrapporteringen.....	27
Metadata.....	29
Analyse.....	33
Representasjoner i innslagene.....	33
Bildenes rolle i innslagene.....	37
Fotografen og redigereren.....	40
Arkivarens beskrivelser.....	43
Diskusjon.....	46
Kildefortegnelse.....	48

Introduksjon

Vår forståelse av vårt eget samfunn og verden i øvrig, utover det vi selv opplever, er basert på at andre mennesker formidler sine opplevelser og forståelser til oss. Verden tolkes, og tolkningene formidles videre som språk, som for eksempel tekst, tale eller bilder. Kamerabaserte bilder brukes idag i stor utstrekning for å formidle hendelser eller utviklinger som pågår, og kameraet har dermed en stor innflytelse på hvordan vi forstår og tolker verden rundt oss. Vi registrerer hendelser og opplevelser gjennom kameraet, og de resulterende bildene brukes som kommunikasjon og som verktøy for å dele og videreformidle den kunnskap og informasjon som vi skaffer oss. Fenomener, foreteelser, miljøer, hendelser og begivenheter kan alle registreres av kameraet, om det så er for å "fange" øyeblikket, skape et formidlingsbart vittne eller bare som en rettfærdiggjøring av selve hendelsene. Som et kommunikasjonsverktøy har kameraet fått en enorm påvirkning av dagliglivet i den vestlige verden, til den grad at det å ta et bilde har for mange mennesker blitt en hverdagslig handling, enten om det er å portrettere seg selv, dokumentere sin lunsj, eller gjøre en innspilling av et spesielt vær-fenomen. Og samtidig som vi er opptatt av å dokumentere og avbilde oss selv og verden, så er vi omringet av ulike bilder, som alle forsøker å få vår oppmerksomhet og tiltrekke seg våre blikker. Det skal vanskelig gjøres å gå igjennom det offentlige rom uten å utsettes for et bilde av ulike sorter, enten som reklame, kunst, på produkter eller på informasjonstavler. Til og med i vårt eget hjem utsettes vi for en strøm av bilder gjennom post, datamaskin, TV eller mobiltelefon. I de fleste tilfeller er disse bildene resultatet av et kamera, enten som fotografi eller som filmopptak.

Nyhetsmedia har også en veldig stor innflytelse på vårt syn på verden, ettersom vi ofte henvender oss til nyhetsmedia for å tilegne oss informasjon, da det i vårt samfunn har rollen som en formidler av store og små hendelser som pågår rundt oss, både lokalt og globalt. For å kunne kommunisere disse hendelsene er media avhengig av språk, både i form av tekst og bilder, og bilderna er med få unntak skapt av et kamera. Nyhetsmedia rapporterer om hendelser som anses være av betydning for vårt samfunn, og hendelser som de tror publikummet har en interesse av eller kanskje synes er underholdende. Av alle de hendelser som intrefør i løpet av en gitt dag, så må nyhetsredaksjonen velge ut hvilke som anses som nyhetsverdige og hvilke som skal presenteres for publikummet. Forutenom våre egne opplevelser fra det miljøet vi måtte befinne oss i, så er nyhetsmedia den hovedsaklige formidleren av ikke-fiktiv informasjon om hva som pågår utenfor vår egen personlige, eller våre personlige kontakters, sfære. I denne mening har media en stor innflytelse på hvordan vi oppfatter verden, ut i fra hvilke hendelser vi opplyses om og den måten det rapporteres på. Samtidig medieres mange av hendelsene gjennom kameraet, noe som

fører til at bilder i stor grad påvirker hvordan vi tolker og dermed forstår vår samtide kultur, både lokalt og globalt.

Alt det material som produseres innenfor både nyhetsproduksjon og -presentasjon, uavhengig om det er tekst i en avis eller om det er audiovisuelle opptak kringkastet på TV eller på nettet, så lagres og arkiveres dette. Deler av material kommer til å gjenbrukes, blandt annet som segmenter av framtidige nyhetsrapporteringer. Sue McKemmish (2005, s. 3) skriver i sin tekst *Traces: Document, record, archive, archives* at arkivering er en form av "witnessing and memory making, a particular way of evidencing and memorializing our individual and collective lives." Arkivet i denne forståelsen tjener som en samling av mediert informasjon. Når det gjelder nyhetsmaterialet, enten det er de innspillede kringkastingene eller den trykte avisen, kommer til å lagres og fungere som informasjon for framtidig kunnskap. Eller med McKemmish sin forståelse, så vil arkivet inneholde bevis for, og minner av, våre liv. Ettersom vi til stor del formidler opplevelser gjennom kameraet, så betyr dette at de bevis og minner som framtidens historikere (eller historie-interesserte i allmenhet) kommer til å finne i mediaarkivene, kommer til å være i form av bilder. Det kommer til å finnes der både som fotografi og audiovisuelle bilder, og som de ble presentert innenfor rammene av en avis eller en nyhetssending. Arkiv brukes idag for å samle informasjon og fungerer som forskningsmaterial for den historiske forskningen, og arkivene kommer med stor sannsynlighet til å tjene samme funksjon i morgen. Så det material vi arkiverer i dag, de bevisene og minnene av vår samtidige samfunn og kultur som vi produserer, og den måten vi arkiverer dette på, kommer til å ligge som et fundament for en framtidig forståelse av det samfunn som vi lever i.

Mål og forskningsproblem

Måten vi beskriver material på i dag, innom en arkivstruktur, påvirker både morgendagens forståelse og søkeresultat. Jeg har valgt å fokusere på hvordan nyhetsinnslag beskrives innom en arkivstruktur, og mitt utgangspunkt i denne undersøkelsen er hovedsaklig basert på to underliggende ideer. For det første utgår jeg fra Jacques Derridas (1998, s. 17) idé fra *Archive Fever*, når han skriver at "the technical structure of the *archiving* archive ... determines the structure of the *archivable* content even in its very coming into existence and its relationship to the future". Fokuset mitt er å undersøke hvordan material beskrives i en arkivstruktur, og hvordan dette påvirker arkivmaterialet utifra dets tilgjengelighet og hvordan det kan tenkes påvirke framtidig forståelse av det. Jeg utgår fra en postmodernistisk arkivvitenskap, som legger vekt ved den aktive rollen arkivaren har i å forme arkivets material, og hvordan meninger og betydninger av materialet forandres over tid og i ulike kontekster. En mer inngående beskrivelse av dette teoretiske utgangspunkt går jeg inn på i detalj senere i teksten. I *Sorlet frå Arkiven* (2008, s 22) tolkes Michel de Certeau av Wolfgang Ernst som skriver at "Avsikten med arbeidet i arkivet är inte enbart att få en enorm databas att tala och ge skriftlig röst åt en bortglömd verklighet, utan också att omvandla tingen från en nedärvd värld till material åt en värld som återstår att skapa." Arbeidet med arkivet handler om mer enn bare det å bevare eldre material, men det innebærer også et ansvar i å sørge for at samtidens material skal i framtiden bli et material som kan brukes og forstås. Det arkiverende arkivets struktur og måten

materialet beskrives på i en slik struktur, har dermed en påvirkning på det arkiverte materialet og forståelsen av det samme i framtiden.

En annen idé som i stor grad har inspirert min undersøkelse, er en tanke av Guy Debord som Allan Sekula (2009, s. 185, 188), tar opp i sin tekst *Reading an Archive: photography between labour and capital*. I denne teksten skriver Sekula om hvordan fotografier mister sin opprinnelige betydelse i arkivet, "meaning is liberated from use", og i teksten tar han opp Debords teori om samfunnet som skuespill, og hvor den utbredte bruken av fotografier som historiske illustrasjoner antyder at det er de hendelser som kan illustreres med et fotografi som anses være historisk viktige, noe som fører til at historien selv forvandles til et skuespill.¹ Kameraet er for nyhetsmedia et viktig redskap for å formidle bilder av hendelser som pågår, og bilder kan anses være en form av et språklig virkemiddel i kommunikasjon med publikummet. I en TV-sending kombineres bilder med ulike talspråk, som for eksempel intervju eller journalistens rapportering. Det er gjennom språk som vi medierer vår forståelse og opplevelse av virkeligheten. De bilder og det språk som media bruker i innslagene, er et resultat av tolkninger som gjøres av fotografer, journalister og redigerere. Disse innslag spares innom en arkivstruktur i form av en database, og der det beskrives og tildeles metadata for å finnes søkbare. Det språk som brukes i nyhetsinnslaget kommer i framtiden til å påvirke forståelsen av det samme. Og det språk som brukes i arkivet kommer også til å påvirke materialet, samtidig som språket blir søkeinngangen til selve materialet. I et mediaarkiv finner vi material som dokumentasjon av hendelser, og som er et resultat av flere ulike tolkninger. Vi finner fotografens, journalistens og arkivarens tolkninger. Enn så lenge går det ikke å søke i bilder, med mindre de kan gjøres om til ord. Det er ordene vi søker i, og valget av hvilke ord som skal representere både bildene og innslagene er et resultat av den *arkiverende* arkivarens tolkninger. Målet mitt er å undersøke det språk som finnes i mediearkivene, og hvordan og hvorvidt det beskriver nyhetsinnslagene og dens bilder, og hvordan dette kan påvirke tilgjengeligheten til og forståelsen for disse innslagene.

Jeg har i denne undersøkelsen valgt å se på arkivstrukturen til Norsk Rikskringkasting (NRK), og hvordan de arkiverer sitt nyhetsmaterial, der jeg har valgt ut nyhetsdekninger av to likartede hendelser som fant sted i Storbritannia i 2011, og i Sverige i 2013.² Valget av hendelser som jeg analyserer er et resultat av at jeg anser at hendelsenes nyhetsverdi lå i de visuelt spektakulære bildene som ble brukt for å illustrere hva som hendte. Mitt forskningsområde er å se hvordan materialet beskrives, og en undersøkelse i hvordan språk og bilder brukes til å formidle hendelser innenfor media, samt hvordan språk brukes for å beskrive nyhetsinnslaget når materialet inngår i NRKs eget arkiv, Programbanken. Dette arkivet er et internarkiv, men samtidig et program som inneholder alt material som nå produseres hos NRK, og skal kunne brukes for å hente og gjenbruke det material som finnes lagret digitalt. Jeg skal ikke gå inn så mye på selve programmet og hvordan det fungerer og brukes, da mitt forskningsmål er å undersøke hvordan arkivmaterial

¹ Guy Debords *La Société du spectacle* har i Norge og Sverige blitt oversatt til *Skuespillsamfunnet og Skådespelsamhället*. Den engelske oversettning, *Society of the spectacle*, har beholdt ordet spektakkel. I fortsettelsen kommer jeg til å bruke termen spektakkel når jeg henviser til denne ideen, da det er en term som jeg anser passer en beskrivelse av uregistrerte visuelle fenomen. *Skuespillsamfunnet* impliserer at det finnes en regi, og et skille mellom publikum og scenens aktører.

² Alle innslagene jeg har undersøkt finnes tilgjengelig på tv.nrk.no

beskrives og hvilke tolkninger som gjøres i Proqrambanken. Jeg skriver at arkivstrukturen påvirker det arkiverte materialet, og i min undersøkelse er metadata den delen av arkivstrukturen jeg undersøker her. Anne J. Gilliland (2008, s. 6) skriver i *Setting the stage* at "the more structured an information object is, the more that structure can be exploited for searching, manipulation and interrelating with other information objects". Det jeg ser på er i hvilken grad bildene og nyhetsinnslagene beskrives og hvilken metadata som påføres hvert innslag, og hvordan metadata behandler hvert innslag i programbanken som et informasjonsobjekt.

For å kunne svare på spørsmålene om hvordan kameraet og nyhetsmedia påvirker vårt bilde av verden, og hvordan arkivet former vår forståelse av fortiden gjennom arkivets strukturer og det språk som brukes, så har jeg valgt å utgå i fra en kritisk diskursanalyse. Denne teoretiske metode er et nyttig verktøy for å analysere skriftlige tegn i form av metadata, men også for å undersøke hvordan nyhetsinnslagene i seg selv bruker språket for å representere og presentere hendelsene. Det er tre forskjellige diskurser som jeg skal analysere, og som jeg senere skal beskrive mer inngående. For det første er det den fotografiske diskursen, og hvordan kameraet er involvert i å konstruere mening og representere verden. Deretter diskuterer jeg nyhetsmedia og dets rolle i samfunnet som formidler av hendelser, og hvordan visuelle bilder er en viktig del av hvordan nyhetsmedia representer hendelser og opplevelser av dem. Til slutt diskuterer jeg hvordan en nyhetspresentasjon av en hendelse, formidlet gjennom visuelle bilder, blir arkivert og går igjennom ytterligere en tolkningsprosess.

Teoretisk perspektiv og analytiske rammer

En postmodernistisk arkivvitenskap

I *Archive Fever* begynner Jacques Derrida (1998, s. 1) sin bok med å gå tilbake til opprinnelsen av ordet arkiv. Fra det greske ordet *Arkhé* finner han to prinsipper: *commencement* og *commandment*. *Commencement*, eller iverksettelse, er et ontologisk prinsipp, skriver Derrida, og er noe som relaterer til dens selve natur. Det innebærer at saker har sin begynnelse i arkhé. Det andre prinsippet, *commandment*, eller befalingen, forklarer han, er et nomologisk prinsipp, og betyr at noe er relatert til prinsipper som ligger nærmt loven, og som ikke nødvendigvis behøver å være logisk. Befalingen er der autoriteten utøves, skriver Derrida. Slik som jeg forstår det, så er arkhé selve utgangspunktet i sin natur, men det er samtidig relatert til en autoritet gjennom lov, og dermed er autoritetens kilde basert i arkhé. Og denne ideen er fortsatt relatert til arkivet: "The concept of the archive shelters in itself, of course, this memory of the name *arkhé*" (Derrida 1998, s. 2). Disse ideene gir en forståelse av hvordan Derrida senere i boken definerer arkiv som "not a question of the past", men at det snarere er "a question of the future, the question of the future itself, of a response, of a promise and of a responsibility for tomorrow". Min inngang til forståelsen av selve arkivet og dets material er basert på Derrida, der jeg ser på det material som vi skaper i dag, bevarer vi for morgendagen. Arkivet struktur og det arbeidet som gjøres med og i arkivet, utgjør dermed den strukturen som skal sørge for at løftet om å bevare materialet for framtidig kunnskap opprettholdes.

Archive Fever har hatt en stor innflytelse på arkivvitenskapen, og er sitert i en rekke artikler og tidsskrifter innom emnet. To personer innom arkivvitenskapen som publiseres og nevnes ofte, og som er influert av *Archive Fever* er Terry Cook og Eric Ketalaar, som begge diskuterer den autoritære makthavende funksjonen arkiv og arkivarer har. I 2001 publiserte de begge en artikkel i det første nummeret av tidsskriften *Archival Science*, der de argumenter for en mer postmodernistisk tilnærming til arkivet og arkivvitenskapen, ettersom de hevder det kan føre til en ny forståelse av arkivets handlinger og av arkivarens arbeid. I sin artikkel *Archival Science and postmodernism: new formulations for old concepts*, fastslår Cook (2001, s. 4) at det har forekommet et paradigme skifte innenfor arkivvitenskapen, og at handlinger i dag ikke lenger anses være statiske, fysiske objekt, men derimot dynamiske, virtuelle konsepter, og i seg selv aktive agenter i å danne menneskelige og organisasjonelle minner. Den nye teoretiske diskursen innenfor arkivvitenskapen er et skifte i fokus, "from product to process, from structure to function, from archives to archiving, from the record to the recording context..." Det Cook understreker er en forståelse av handlinger som noe som er åpent for tolkning, og er et synspunkt som Ketalaar (2001, s. 137 - 138) deler, og som i sin artikkel, *Tacit Narratives* identifiserer et skifte i forståelsen av handlinger. Vi kan ikke lengre behandle handlingene som artefakter, der innholdet og konteksten har faste grenser, skriver Ketalaar, men at vi heller må anerkjenne at deres mening er åpen og foranderlig. Hans tanke er at vi aktiverer handlingene med hver interaksjon, hver inngripelse, hvert forhør, hver tolkning, og at dette er noe som gjøres av skaperen, av brukeren og av arkivaren. Ikke bare blir arkivet en uendelig aktivering av handlinger, men ifølge Ketalaar, så forandrer betydelsen av tidligere aktiveringen med hver nye aktivering, med det resultat at vi ikke kan lese en handling slik våre forgjengere har lest den samme. Liknende tanker uttrykkes av Cook (2001, s. 22), når han skriver at en handlings kontekst og bruk forandres over tid; bruken av arkiv og metadata forandres, samt at handlingen og dets kontekst fornyes kontinuerlig. En handling har gått fra å være et fysisk objekt, til å bli et konsptuelt "dataobjekt", kontrollert av metadata som virtuelt kombinerer innhold, kontekst og struktur for å kunne gi bevis for en skapers aktivitet eller funksjon, skriver Cook. Og han fortsetter å beskrive at en handling har en aktiv og pågående rolle i livet til individer, organisasjoner og samfunn. I selve handlingen av å beskrive arkivmaterialet innebærer at arkivaren arbeider med konteksten, ved å kontinuerlig lokalisere den, konstruere den, figurere den, og refigurere den (Duff & Harris, 2002, s. 276).

Den aktive rolle som arkivaren har, er noe som Ketalaar (2001, s. 133) også peker ut, når han introduserer en ny term, *archivalization*, som kan oversettes til arkivalisering. Denne termen beskriver "the conscious or unconscious choice (determined by social and cultural factors) to consider something worth archiving." Ketalaars term er en del av det paradigme skiftet som anerkjenner arkivarens ansvar, et skifte der arkivaren ikke lengre anses være passive voktere av vårt fellesarv, men som heller ser på arkivarens arbeid som aktive i å forme det kollektive minnet, som Cook uttrykker det (2001, s. 4). Det som Cook løfter fram ligger i linje med Derridas tanker om arkivet som et løfte og et ansvar for morgendagen, og den makt han hevder finnes innenfor arkivet. Joan M. Schwartz og Cook (2002, s. 5) tar opp denne forestillingen om den maktrelasjonen som finnes mellom arkivet og samfunnet, og de skriver at arkiv har "power to make records of certain events and ideas and not of others, power to name, label, and order records to meet business, government, or personal needs, power to

preserve the record, power to mediate the record, power over access, power over individual rights and freedoms, over collective memory and national identity." Arkivarer fungerer som "intermediaries between a subject and its later interpreters", skriver Elisabeth Kaplan ("*Many Paths to Partial Truth*": *Archives, Anthropology, and the Power of Representation* 2002, s. 211), noe som gir arkivaren en rolle som tolker og som makthaver over tolkningen av handlingen. Det er en makt over selve bevisene av representasjon, fortsetter Kaplan, noe som til dels medfører en makt over historien, minnet og fortiden. Randall C. Jimerson (*Embracing the Power of Archives*, 2006, s. 20) som oppfordrer arkivarer å anerkjenne den makten de har, siterer George Orwells *1984*: "Who controls the past, controls the future; who controls the present controls the past". Med denne forståelsen av den makten som arkivet har, og å anerkjenne den definisjonen som McKemmish gir at det å bevare handlinger og å arkivere er en måte å gi bevis for og minnes våre individuelle og vårt kollektive liv, får Derridas påstand om at arkivet har et ansvar for morgendagen, til å framstå som både en fornuftig og gyldig påstand. Schwartz og Cook (2002, s. 2) skriver at "power recognized becomes power that can be questioned, made accountable and opened to transparent dialogue and enriched understanding." Den makten som finnes innenfor arkiv og som arkivarer har må være åpen for diskusjoner. Bare da kan det unngås at denne makten brukes ukritisk eller utilsiktet (Jimerson 2006, s. 28). Ut i fra disse teoretiske synspunktene som oppfordrer til å anerkjenne og undersøke den aktive rollen arkivarer har til å skape, forme, forandre, tolke og mediere et arkivmateriale, og hvordan dette også påvirker framtidig tolkning av morgendagens historie, så kommer jeg til å undersøke hvordan mening oppstår innenfor diskurser og hvordan vi konstruerer virkeligheten gjennom språket. En postmodernistisk tilnærming til arkivene kan synliggjøre den tolkningsprosessen som pågår innenfor arkivene, og hvilken betydelse det kan ha. En diskusjon rundt selve arkivet og dens diskurs, samt en kortere framstilling av tidligere syn på arkivet og dets handlinger, går jeg nærmere inn på senere i teksten.

Diskursbegrepet

Min forståelse av begrepet *diskurs* er hentet fra flere kilder, men all litteratur som jeg har utgått fra tar alle utgangspunkt i Michel Foucault. Diskurs defineres ofte som en bestemt måte å beskrive og forstå verden. Gillian Rose (2007, s. 142) forklarer, som et resultat av hennes lesning av Foucault, at diskurs "refers to groups of statements which structure the way a thing is thought, and the way we act on the basis of that thinking". Hele begrepet diskurs, og den makten det har på hvordan vi handler, er basert på ideen at det ikke finnes en ferdig definert verden rundt oss, eller at det ikke finnes noen forhåndskonstruerte meninger som det er opp til oss å oppdage. Istedenfor strukturerer vi og gir vi selv mening til den verden vi lever i. Ifølge Foucault, skriver Roddy Nilsson (2008, s. 65), kan virkeligheten aldri utgjøre seg selv, men kan bare oppfattes av oss i en mediert form. Ikke bare bruker vi ulike diskurser når vi kommuniserer med hverandre, men diskurser er tilstedeværende også når vi forstår våre egne tanker. Nilsson skriver at det er først når våre egne tanker får en lingvistisk form, som de faktisk forvandles til tanker.

I forståelsen av diskurser, er språket og hva vi kan oppfatte av verden rundt oss tett knyttet til hverandre, ettersom språket er den medierte form som vi kan oppfatte virkeligheten. Börjesson og Palmblad (2007, s. 10) skriver at så fort språk brukes, så

konstrueres en virkelighet, og at ved å navngi saker, grupper og hendelser så skaper vi forbindelser eller en kontekst. Disse lingvistiske forbindelsene av saker, grupper eller hendelser, skaper mening innenfor en viss diskurs, noe Foucault kaller diskursive formasjoner, og er det som forklarer en regelmessighet eller en ordning av tilknyttede betydninger (Rose 2007, s. 143). Ved å bruke språk så er vi aktive i å skape diskurser, og språket blir et verktøy for å strukturere verden. Språk er ikke et komplett system, men bør betraktes som en handling; det er ikke et speilbilde av virkeligheten, men en aktivitet, skriver Börjesson og Palmblad (2007, s. 10). Så gjennom språket former og omformer vi kontinuerlig vår verden. Gjennom å navngi saker, grupper eller hendelser så skaper vi kategorier for å kunne strukturere verden. Disse kategoriene er ikke naturlige på noen måte, men sosiale konstruksjoner og konstruerte innenfor en diskurs. Ved å metatagge og beskrive bilder eller hendelser, så består arkivet av en sosialt konstruert struktur. Nyhetsmedia bruker kategorier og språk for å kunne skape en representasjon av en hendelse som har utfoldet seg, og i mange tilfeller bruker også nyhetsmedia bilder, som igjen er en måte å formidle en opplevelse av en hendelse. I alle disse tre tilfellene, arkivet, nyhetsmedia og opptak av bilder, så er det en form av språk som formidles. For Fairclough (1995, s. 54 – 55) refererer diskurs til skrift- og talspråk, men han inkluderer også andre typer av semiotisk aktivitet som visuelle bilder.

Rose (2007, s. 142 – 144) gir ytterligere forklaring av diskurs, og skriver at det er en bestemt kunnskap om verden, og hun forklarer hvordan diskurs kan knyttes til makt. I Rose sin tolkning av Foucault er all kunnskap diskursiv, samtidig som alle diskurser har en stor makt ettersom vår forståelse av oss selv, av objekter, av relasjoner, av plasser og av scener skapes gjennom diskurser. Diskurser produserer forståelsen av verden og hvordan vi handler i den, og på den måten blir diskurser disiplinerende. Rose skriver også at Foucault anså at de diskurser med størst makt, og da makt i den betydelsen at de har mest sosial effekt, er de diskurser som er avhengig av at deres antagelser og påstander om dens kunnskap var ansett som sanne. Norman Fairclough (1995, s. 46 - 47) påpeker at "the only way of gaining access to the truth is through representation of it, and representation involve particular points of view, values and goals". Men selv om diskurser orienterer til dels hvordan vi handler i verden, så er ikke det ensbetydende med at diskurser utelukkende begrenser måten vi handler på, men at det også kan åpne opp for nye handlingsmåter (Börjesson & Palmblad 2007, s. 12). Men jeg har i min diskusjon rundt fotografiet, nyhetsmedia og arkivet, og i min analyse, anerkjent den makten som finns iboende i disse diskursene. En grunn til det er, og som jeg tidligere har nevnt, det utgangspunktet som Schwartz og Cook (2002, s. 2) tar opp, at en makt som anerkjennes er en makt som kan settes spørsmålsteget ved, som kan gjøres ansvarlig, og som kan føre til en åpen dialog og forbedret forståelse.

Kritisk diskursanalyse

Min kritiske diskursanalyse er basert på den sosiale teorien for mediadiskurser som Norman Fairclough utvikler i sin bok *Media Discourse* (1995), og der jeg utgår i fra hans analyse av kommunikative hendelser. Det er hvordan han ser på kommunikasjon innom massemedia som har inspirert meg i hvordan jeg undersøker både nyhetsinnslagene og den beskrivende metadataen, samt hvordan jeg har valgt å presentere og analysere materialet. Faircloughs (1995, s. 52) mål er å vise hvordan

forandringer innenfor mediadiskursen er relatert til overgripende sosiale og kulturelle forandringer, og at disse kan studeres gjennom en kombinasjon av en lingvistisk og en intertextuell analyse. En lingvistisk analyse er en produktiv måte å analysere det strukturerende språket som brukes både innenfor selve nyhetssendingen og for beskrivelsen av det samme i arkivstrukturen, som for eksempel metadata. En lingvistisk analyse skal ifølge Fairclough (1995, s. 33) "be oriented towards representation and the constitution of relations and identities as simultaneous processes in texts, and the important relationship between them", og med tekst så avser han både en muntlig og skriftlig tekst. Innom diskursanalyse, skriver Börjesson og Palmblad (2007 s. 8), "handler det om att det vi kallar egenskaper, tilhörigheter och så vidare, är diskursivt formerade, språkligt burna och satta genom handling". Også Fairclough (1995, s. 54 - 55) ser på språket som en form av handling. Han anser at det finnes to motsetninger i språket, der forholdet mellom dem redefinerer hvordan språket fungerer, og det er at språk er både sosialt formet og sosialt formende. Språk konstituerer alltid, ved å reprodusere og opprettholde, sosiale identiteter, sosiale relasjoner og kunnskaps-systemer. I dette lys blir språket en betydelig informasjonskilde for de framtidige forskerne som vil analysere vårt samfunn. Min analyse tar utgangspunkt, i henhold til Faircloughs forståelse av nyhetsmedia, i å undersøke nyhetssendingen som en kommunikativ hendelse. Kommunikative hendelser, skriver Fairclough (1995, s. 41), er i seg selv en sosial praksis ettersom det representerer andre sosial praksiser. Og når en kommunikativ hendelse representerer noe så fungerer det som en produsent av representasjoner.

Jeg har valgt å se på et aspekt av disse kommunikative hendelsene, nemlig teksten som tal- og skriftspråk, men ser på det også som bildespråk. Börjesson og Palmblad (2007, s. 10) skriver at språkets hovedfunksjon er å representere noen annet, og at både tekst og bilde alltid har en representerende side. Også ifølge Fairclough (1995, s. 58) må en analyse av teksten være multisemiotisk for å kunne undersøke hvordan andre semiotiske former interagerer med språk for å skape mening. For min del innebærer det å se på hvordan både tekst, både i form av talspråk i nyhetsinnslaget og skriftspråk i arkivbeskrivelsen, samspiller med de bildene som vises under nyhetssendingen. Hvordan representeres verden? Dette er et av spørsmålene Fairclough (s. 5, 12 - 15) mener vi kan stille til mediatekster, ettersom ideologier som virker i medias språk konstruerer verden på en bestemt måte. Å stille spørsmålet om hvorvidt ideologi finnes i teksten, er et metodologisk prinsipp enhver tekstanalyse bør stille, skriver Fairclough. Når en representasjon velges framfor andre mulige blir spørsmål om representasjonens opprinnelse, dens motivasjon og effekt relevante spørsmål, men ifølge Fairclough, uten at spørsmål om sannhet behøver å involveres. Det er de utsagn som uttales innom en viss posisjon som er fokuset, ettersom ulike bilder av virkeligheten framtrer avhengig av den posisjon som inntas (Börjesson & Palmblad 2007, s. 9). Fairclough presenterer en figur som viser rammene for en kritisk diskursanalyse av kommunikative hendelser. Jeg utgår fra den og analyserer dermed teksten, tal-, skrift- og bildespråk, og hvordan disse fungerer innom den diskursive praksisen. Til viss del går jeg også inn på den sosiokulturelle praksisen når jeg diskuterer nyhetsinnslagene umiddelbare politiske og kulturelle kontekst.

Det andre aspektet som er viktig i Faircloughs diskursanalytiske metode er intertekstualitet. Min forståelse av intertekstualitet er til stor del basert på min lesning av Gillian Rose (2007, s. 142) som forklarer intertekstualitet med hvordan meningen i

et diskursivt bilde eller en tekst ikke bare er avhengig av det ene bildet eller den ene teksten, men er avhengig av den mening som bæres av andre bilder eller tekster. En diskursanalyse må se på hvor et bilde eller en tekst er situert, og i hvilken kontekst den er i, samt hvordan det relaterer til andre bilder eller tekster. Om en lingvistisk analyse er mer beskrivende, så er en intertekstuell analyse mer tolkende og avhengig av en sosial og kulturell forståelse, skriver Fairclough (1995, s. 61). Fokuset for en intertekstuell analyse er å undersøke et bilde eller en tekst innenfor en diskurs. Fairclough skriver at en intertekstuell analyse fokuserer på grensen mellom tekst og en diskursiv praksis, ettersom det undersøker sporene av diskursen innom teksten. Den intertekstuelle analysen ser på teksten i perspektivet av den diskursive praksisen. Jeg presenterer derfor et overblikk over fotografiets, nyhetsmediets samt arkivets kontekst, og som kommer til å fungere som en underliggende forståelse av det analyserte materialet. Den intertekstuelle analysen innebærer at jeg ser på hvordan innslagene, og bildene som brukes, beskrives innom en nyhetsdiskurs og en arkivdiskurs.

Kameraet og fotografen

Mesteparten av den litteraturen og de teoriene som jeg har lest, og det meste som har blitt skrevet om emnet bilder og dens relasjon til samfunnet og hvordan vi opplever verden, er knyttet til stillbildefotografiet. Jeg har utgått fra denne litteratur og teori, men anser at det kan tillempes på det material jeg har undersøkt, som består av bilder tatt med filmkamera. Forutom den selvklaare koblingen av at film består av mange bilder som vises i rask rekkefølge, så har jeg kunne bruke teorien ut i fra hvordan kameraet brukes som opptak av hendelser, og fotografens dokumentering av opplevelser. Det er formidlingen og kommunikasjon som gjøres gjennom et kamera som er mitt forskningsområdet. Jeg tar altså utgangspunkt i teknikken (kameraet) og formidleren (fotografen), og jeg anser at jeg kan dermed rettferdiggjøre bruken av en fototeori som fokuserer i hovedsak på stillbildefotografiet. Susan Sontag, som jeg blandt annet har hentet inspirasjon fra, gjør i *On Photography* (2002, s. 3) en distinksjon mellom fotografi og film, ved å skrive at filmer og TV-program "light up walls, flicker, and go out". Denne beskrivelsen av filmopptak, som likner beskrivelsen av et stearinlys, passer kanskje tiden da Sontag gav ut boken i 1977. Men dette lyset går ikke lenger ut idag. Gjennom blandt annet Youtube, NRK Nett-TV og den digitale TV med muligheter til å spole tilbake og pause bildet, finnes det en uendelig strøm av bilder, der den enkelte person selv har store muligheter til å velge hva som skal vises, og når det skal vises. Så når Sontag skriver at "Photographs are experience captured, and the camera is the ideal arm of consciousness in its acquisitive mood", så leser jeg inn filmkameraet, og de bilder det produserer, og der filmfotografen både har samme evne til å fange hendelser samt må ta samme bevisste valg i hva som skal fanges.

Bilder har en stor påvirkning av hvordan vi opplever verden og hvordan vi oppfører oss i den. Vår bruk av bilder har stadig utviklet og forandret seg, og vi er i dag i langt større grad enn tidligere omringet av bilder, og i mye større omfang bruker vi det som kommunikasjonsmiddel. En betydelig forandring som har skjedd, ihvertfall i vår del av verden, er at en stor del av oss går rundt med et kamera hver dag. For mange er det å bruke kameraet en daglig aktivitet og et viktig kommunikasjonsmiddel. Med tilgang til internett i mobiltelefonen sprer vi bilder til kjente og ukjente, og aldri

tidligere har vi publisert flere bilder. Bare gjennom bildedelingsnettverket Instagram, publiseres det gjennomsnittlig 55 millioner mobilbilder daglig.³ Vårt forhold til bilder og kamera passer inn i det Sontag (2002, s. 11) skrev om at det å ta et bilde er en hendelse i seg selv, og at kameraets allestedsnærverende antyder at tiden består av interessante hendelser, og da hendelser som er verdt å fotografere. Når hun skriver dette relater hun det til fotograferingen av ulike hendelser som Woodstock, kolonial krig og vinter OL, og der fotografen og kameraet ikke griper inn i hendelsene, men lar de utfolde seg slik at han eller hun kan skape et element av en annen verden, "the image-world". Kanskje er det så at terskelen for hva som utgjør en hendelse verdt å fotografere har senket seg, i og med de mulighetene som finnes for å både fotografere, gjøre opptak, publisere og spre bildene. Men jeg anser likevel at Sontags beskrivelse gjelder også i dag, og for vårt mer dagligdagse forhold til kameraet. Hvorvidt disse små hendelsene som vi i dag formidler og publiserer, som for eksempel et bilde av våre nyinnkjøpte sko, et filmklipp fra en konsert, eller en dokumentering av et uvær, faktisk er relevant eller interessant for personer som befinner seg utenfor den umiddelbare nærhet av familie, venner og bekjente, spiller mindre rolle. Poenget er at mange selv føler et behov av å formidle store og små opplevelser gjennom kameraet. Fotografen vil få fram et budskap, og gjennom kameraet vil vi skape en identitet, der vi velger ut deler av vår verden og opplevelser som skal representere den personen vi vil framstå som, og resultatet blir vår egen tolkning av vår egen virkelighet. Sontag (2002, s. 87) anser at kameraet legger stor vekt på verdien av "appearances", hvordan ting framstår for kameraet. I stedet for at virkeligheten bare innspilles, så har fotografiet blitt normen for hvordan tingen framstår for oss, med det resultatet at det forandrer vårt syn på virkeligheten og realismen. Igjen vil jeg påpeke kameraets rolle, og anser at Sontags tanker passer inn på et filmkamas opptak av virkeligheten.

Samtidig som vi selv formidler og publiserer bilder, så mottar vi også en mengde bilder. Ved å skape bilder, fortsetter Sontag (2002, s. 156), så kan vi tilegne oss informasjon gjennom at hendelser vi ikke har vært delaktige i, blir en del av vår opplevelse. Men bildenes betydelse, mening og ikke minst påvirkning, er avhengig av den kontekst de vises i. Sontag (2002, s. 105-106) sammenlikner fotografiet med Wittgensteins forståelse av "ordet" - "the meaning is the use." Det er selve diskursen rundt fotografiet som styrer hvordan vi tolker det. For mange fotografer, spesielt innenfor nyhetsmedia eller innenfor et dokumentert felt, er den kontekst de opererer i avhengig av at bildene anses være et korrekt bilde av hvordan hendelsene forløp seg; at det som ble avbildet faktisk hendte eller eksisterte. Men at kameraets bilder er et sannferdig resultat, er ingenting som er ontologisk for selve kameraet. At kameraet produserer mekaniske og dermed "vitenskapelig", objektive bevis, tilhører et positivistisk syn på mediet (Sekula 2009, s. 187). Fred Ritchin (2013, s. 10) anser at de flyktige og formbare fotografiene på nettet gjør at vi i økende grad kan se på fotografier som et uttrykk for et personlig utgangspunkt som er mer relatert til skriftlig tekst enn en definitiv gjengivelse. John Tagg har gjennom mange år og i ulike tekster, skrevet om utviklingen i vårt syn på kameraet. Relatert til dokumentærfotografi, skriver han at nærheten mellom det dokumentære og dokumentet er retorisk, institusjonelt og strategisk (2009, s. 55). At vi har en økt forståelse av at fotografier ikke er et ubestridelig opptak av den synlige virkeligheten, men tolkninger og transformasjoner av den, mener Ritchin (2013, s. 48) fører til at bildets

³ <http://instagram.com/press/#> (Hentet 14. februar 2014)

opphavsperson må anstrenge seg mer for å overbevise med bildet. I allmenhet tror jeg ikke at vårt samfunn setter spørsmålstegn ved sannferdigheten til hvert bilde vi møter, men at vi til største del ubevisst aksepterer det vi ser. For at et medium skal kunne fungere, så kreves det at vi til viss del er uoppmerksom på selve mediateknologien og heller fokuserer på innholdet (Gitelman 2006, s. 6).

John Tagg (2004, s. 258-259) viser hvordan vår opplevelse av bilder som sanne, er et resultat av en historisk prosess, som til stor del er knyttet til oppkomsten av staten og kunnskapsinstitusjoner. Under en ekspansiv industrialisering, spesielt i Storbritannia og Frankrike, så myndighetene det som nødvendig å inngripe i dagliglivet til arbeiderklassen for å sikre en sosial kontroll. Myndighetene skapte ulike institusjoner som skulle disiplinere og overvåke folket, og fotografiet var en del av den kunnskapen som ble produsert om subjektene og som ble en del av dokumentasjonssystemet. I *The Disciplinary Frame* (2009, s. 54) skriver Tagg at de tekniker, teknologier og institusjoner som utgjorde den disiplinære regimene, kunne bare fungere når visse koder av representasjon var satt. Diskursen fungerte slik at det ikke lenger var et tegn på makt og prestisje å bli avbildet, men snarere et tegn på underordning og underkastelse. Her hadde vi da en diskursiv ramme hvor fotografiet kom til å fungere som et instrument for overvåkning, som dokument, bevis og sannhet, ifølge Tagg. For at fotografiet skulle bli en handling, måtte det produseres. Det fantes en tvil til fotografiet, skriver Tagg (2009, s. 14), så før det ble innstiftet i politiets praksis, innenfor juss, kriminologi og psykiatrisk diskurs, så gikk fotografiet igjennom konflikter, forhandlinger og lovgivninger. Tagg (2009, s. 70) tar også opp dokumentarfilmens historie, og viser til John Grierson, som anses være den som introduserte termen "documentary" til det engelske språket på slutten av 1920-tallet. Grierson arbeidet for at filmmediet skulle brukes i utdanningsformål, at det skulle tjene staten, og at staten skulle sørge for sosial kontroll. Istedenfor kunnskap skulle dokumentarfilmer tilby et emosjonelt kart. Ifølge Grierson var det ikke kunnskap som krevdes, "but a leadership of the imagination" (Tagg 2009, s. 71). Susan Sontag (2002, s. 178) ser på slutten av 1970-tallet samme makt som operer gjennom kameraet og avbildning, og skriver at kameraet definerer virkeligheten på to måter innenfor det avanserte industrielle samfunnet: som et spektakkel for massene, og som et overvåkningsobjekt for de styrende. Sosial forandring erstattes av forandring av bilder, skriver hun.

Jeg anser at Sontags syn på kameraet er snevert, og det kan ha med å gjøre at bruken av kamera har utviklet seg eksplosjonsartet på de nesten 40 årene som har gått siden *On Photography* ble utgitt. Samtidig har kanskje spektakkelet og overvåkingen eskalert sammen med ytterligere nye former av kamerabruk i samfunnet. Men poenget er at kameraet har en bakgrunn der ulike statlige maktapparaters investeringer i kameraets pålitelighet former vår hverdagslige forståelse av bilder. Jeg tror at om ikke myndighetene hadde akseptert fotografi som bevis, så skulle media hatt problemer med å formidle sine bilder som bevis på hendelser som har pågått. Tagg (2009, s. 5) siterer Trachtenberg, som skriver at meningen i et fotografi finnes ikke i bildet, men i dens funksjon og sosiale bruk. Eller for å gjenta Wittgensteins tanke: "the meaning is the use". Og ettersom kunnskapsproduserende myndigheter har investert i fotografiets sannferdighet, gjør det lettere for andre diskurser å kunne hevde det samme, som f.eks. innenfor nyhetsmedia. Selve fotografiets mening og funksjon, skriver Tagg (2009, s. 12), kan bare garanteres og håndheves innenfor de

usikre grensene for de diskursive rammene som separerer dem, definerer dem og klassifiserer dem, og der fotografiets status, verdi og mening må produseres. Som en motsetning til disse myndighets og media diskurser, der bilder kan ha en bevisførende verdi, så har kameraet innenfor en kunstnerlig diskurs gjennom flere tiår blitt brukt for å produsere helt andre verdier og meninger. Vi kan ta som eksempel hvordan kunstnere på 1970-tallet, som en utforskning og motreaksjon av fotografiet som et objektivt vittne, valgte å manipulere bildene, og presentere dem som om de var troverdige representasjoner av virkeligheten, og dermed skapte de en visuell overtredelse av ordningen av den såkalte naturlige verden (Goysdotter 2013, s. 55). Men det viktige er at mening og verdi skapes i den diskurs der bildene vises. Meningen i bilder er ingenting som er gitt eller naturlig, og kameraet er ikke et uavhengig instrument som registrerer virkeligheten, men er avhengig av den aktive fotografen og dens valg av hva og hvordan virkeligheten skal presenteres. For å kunne diskutere bruk av bilder innenfor media, som må vi også diskutere selve media diskursen.

Nyhetmedia

Innenfor media og den nyhetsjournalistiske diskursen finnes det to kriterier som etterstrettes: å rapportere om hendelser når de pågår, eller så raskt som mulig etter hendelsene er over; og at det budskapet som formidles leses av publikum som både sannferdig og troverdig. Jackie Harrison (2006, s. 4) peker på nyhetsjournalistikkens fire kjerneverdier: nøyaktighet, oppriktighet, her (plass/sted) og nå (tid). Dette krever at media til enhver tid er oppmerksom på hva som skjer både i de lokale omgivelsene, men også i verden. Ideelt sett skal en mediaorganisasjon kunne sende ut en reporter til å dekke de hendelser som oppstår, og det som formidles skal anses være relevant for et nyhetspublikum. David Machin & Sarah Niblock (2006, s.20), som har undersøkt hvordan nyheter produseres, viser til en forskning fra 1980-tallet, som mente det på grunn av hardere konkurranser har skjedd et skifte fra "nyheter-som-nyheter", til å fikses mer på publikummet. Dette har blitt kalt en "reader-driven" eller "customer-driven" nyhetsinnsamling, der nyheter inneholder kort, ferdigpakket informasjon, i visuelle tiltalende formater. Som jeg forstår av disse to forfatterne så er dette en forandring som har vedvart fram til i dag. Ettersom det visuelle er et viktig aspekt av nyhetene, er det også et givende forskningsområde, for å forstå hvordan media arbeider.

For å kunne undersøke hvordan mediadiskursen formidler og produserer nyheter, og hvordan dette påvirker vår forståelse av hva som skjer rundt oss og i verden, er det viktig å se på hvilke hendelser som anses være nyhetsverdige. Det finnes et antall forfattere som har identifisert flere ulike karakteristikk som bestemmer hvilke hendelser som media anser har en spesiell nyhetsverdi. En tidlig, og veldig innflytelsesrik, beskrivelse av disse karakteristikkene lanserte Galtung & Ruge i 1965, der de identifiserte 12 gjentakende kriterier, der de hendelser som passer inn på flest av disse kriteriene blir til en nyhetshistorie (Machin & Niblock 2006, s. 26-27). Blandt disse kriteriene finner vi: hvor nærmt i tid det er mellom hendelsen og publikasjon; at hendelsen må over et visst nivå for å skille seg ut; at det skal være lett å forstå selve nyhetshistorien; det skal være relevant for publikummet; det skal helst refereres til elitenasjoner; det skal helst refereres til elitepersoner; hvorvidt det refereres til mennesker; hendelser bør handle om noe negativt (ulykker, krig e.l.). I

ettertid har flere lagt til ytterligere karakteristikker, som for eksempel hvorvidt nyhetshistorien er forutsigbar, om den inneholder underholdning eller om det finnes muligheter for bilder. En betydelig smalere liste over kriterier som har dukket opp i forskning rundt emnet, viser Gitte Gravengaard (2010, s. 16) til, der fem kriterier identifiseres: aktualitet, vesentlighet, konflikt, identifikasjon, og sensasjon. Jackie Harrison (2006, s. 137) påpeker at journalistene selv ikke eksplisitt refererer til slike lister som Galtung & Ruge identifiserer, når de skal beskrive verdien av nyheter eller forklare valget av nyheter, men som Machin & Niblock (2010, s. 27) skriver, så anser de at slike lister antyder at utvalget av nyhetshendelser ikke utgjør en nøytral handling av å dekke alt det som påvirker mennesker. Det skal finnes en underliggende premisse i all kritisk studie av nyhetsproduksjon at journalistikken er lokalisert innenfor en sosiokulturelt og sosioøkonomisk kontekst, og at det dermed finnes kulturelle, økonomiske, geografiske og historiske faktorer som ligger bak den nyhetsjournalistiske praksisen (Machin & Niblock 2006, s. 8 -9). Nå er ikke min forskning en studie av den journalistiske praksisen i seg selv, men det ligger med i min forståelse av mediadiskursen at valget av det som er nyhetsverdig er et resultat av ulike tolkninger. Med tolkning avser jeg ikke nødvendigvis bare den enkelte journalistens tolkning. Journalisten er bare en lenke i en lang kjede, skriver Machin & Niblock (2006, s. 41 – 42), og at det vi ser, hører og leser er et sluttprodukt av en komplisert prosess. Tolkningen som ligger til grunn for hva som anses som nyhetsverdig, hvordan det skal vinkles, osv. påvirkes også av nyhetsredaksjonen, organisasjonen og andre som deltar i nyhetsproduksjonen. Men en journalists subjektive forståelse av hendelsen, kommer blandt annet fram i prioriteringen av hvilke spørsmål som stilles, eller en vurdering av hvilke fakta som er mer viktige enn andre (Harrison 2006, s. 147). Ut i fra de spørsmål som stilles, og de svar som presenteres, er journalisten aktiv i å produsere representasjoner.

Vårt verdensbilde er i høy grad påvirket av media. Media bestemmer nødvendigvis ikke *hva* vi tenker og mener, men har derimot innflytelse på *hva* vi tenker og mener noe *om* (Gravengaard 2010, s. 13). En av medias roller og resultater er å sette agendaen, fokus eller søkelys på et aktuelt fenomen eller hendelse. Og der i ligger også en del av medias makt. Hvilke hendelser løftes fram, og hvilke velges bort? I tillegg finnes det hendelser som ligger helt utenfor medias radar. Det finnes aldri mangel på historier, men det finnes alltid mangel på tid, sier en av journalistene som Gravengaard (2010, s. 58) følger i sin forskning. Journalister og nyhetsredaksjoner må derfor gjøre et aktivt valg av hva som skal bli en nyhetshistorie. Harrison (2006, s. 130) mener nyhetenes fokus på samtidige hendelser, resulterer i at journalister er på en kontinuerlig jakt etter historier der de kan rapportere umiddelbart, live og aller helst først. Gravengaard (2010, s. 174 - 175), som har forsket i hvordan visse nyhetshistorier velges bort av journalister, har undersøkt praksisen innenfor dansk avismedia. Hun anser at de metaforer som journalister selv bruker for å forklare sin arbeidsgang, er med å påvirke hvordan de selv agerer innenfor sin praksis. Det hun så var at journalister beskriver nyhetshistorier som om de konstant kjemper mot andre nyhetshistorier, og at dette understøtter en tanke om at journalisten velger mellom en rekke historier som finnes ferdige der ute i verden. I en slik tankegang er det historiene som er aktive, og journalisten antar rollen som uavhengig observatør som objektivt gjengir virkeligheten. Gravengaards bekymring er at journalister på denne måten legger fra seg det ansvaret de har som "historiekonstruktører". Hun påpeker riktignok at de journalister hun har samarbeidet med ikke er avvisende til

konstruksjonsaspektet, men at det er en metafor som de ikke bruker, og som da ikke blir ledende i utformingen av deres arbeid. Et av resultatene av journalisters og nyhetsorganisasjoners aktive skapende viser Harrison (2006, s. 95, 146 - 148) som tar opp forskere som anser at det ikke eksisterer "globale" nyheter. Nyheter går igjennom en domestisering gjennom spesifikke nasjonelle produksjonspraksiser og rutiner, for å passe det "nyhetsmarkedet" de henvender seg til. Vi kan altså ikke forvente oss at nyheter skal være helt fri fra vurderinger og verdier, og at nyhetsproduksjon og -rapportering bare kan strebe etter sannheten gjennom å konstant forsøke å oppnå å være sannferdige. Objektivitet og upartiskhet, fortsetter Harrison, kan som best etterstrevs, og er to termer som helst bør erstattes med nøyktighet og oppriktighet, som også er to av fire kjerneverdier innenfor nyhetsmedia som Harrison identifiserer.

Jeg skal avslutte diskusjonen om nyhetsmedia som diskurs med å se på ulike teorier om hvordan media bruker bilder. Igjen er fokuset i den litteratur jeg har gått igjennom, fokusert på fotografiet som stillbilde. Machin & Niblock (2006, s. 35 – 38) presenterer tidligere forskning innom analyse og teoretisering av media, og kommer fram til at det finnes ganske lite arbeid som spesifikt har tatt for seg visuelle stiler av nyheter, altså hvordan media bruker bilder, samler nyhetssekvenser, hvilke representasjoner som brukes i videooptak osv. De forskere som faktisk har undersøkt dette området og som Machin & Niblock har tatt opp, har derimot bare fokusert på fotografiet, og ikke audiovisuelt material.

Utviklingen av fotografi, skriver Harrison (2006, s. 61 – 62), forsterket journalistens påstand om nøyktig og upartisk rapportering, og med bilde og lyd ble den innført en økt drama i nyhetsrapporteringen. En stadig teknologisk utvikling har ført til at umiddelbarhet og drama har idag blitt løftet fram slik at det utgjør de definierende karakteristikkene av nyhetsjournalistikken på TV. Machin & Niblock (2006, s. 37) tar opp Susan Sontag og hennes teorier om at fotografiet innenfor media har fått oss til å se på verdens hendelser i termer av det umiddelbare, snarere en det diskrete og komplekse, ettersom fotografiet ikke kan dokumentere lengre, utdragne prosesser. Jeg er delvis enig i dette argumentet. Bruken av bilder kan for eksempel ikke dokumentere en pågående fredsprosess. Dette er også noe Ritchin (2013, s. 20) påpeker, når han viser til den lange historien til krigsfotografi som egen sjanger, sammenliknet med den ikke-annerkjente sjangeren fredsfotografi. Men samtidig finnes det områder der kameraet kan brukes for å dokumentere langvarige prosesser, da det blandt annet kan egne seg til å vise synlige forandringer over lengre tid, som for eksempel miljøpåvirkninger i tilfeller der det finnes en visuell forandring.

Å bruke bilder for å formidle hendelser er ikke helt uproblematisk, og visse aspekter ved medias bruk av kameraet syns jeg er verdt å ta opp, som Ritchins (2009, s. 45) slutning av at å vise krig på TV-nyheter krever strategier som forenklete ideologier og et visuelt sammenhengende narrativ, og det for Ritchin blir "horror viewed as spectacle", i motsetning til en rapportering gjennom tekst som holder seg nærmere til årsak og virkning. Machin har tidligere forsket i hvordan bruken av fotografier innenfor media har utviklet seg, og mener at bildene har siden 1990-tallet blitt mer symbolske enn beskrivende, og han ser to grunner til det (Machin & Niblock 2006, s. 36). For det første så er det billigere å kjøpe inn bilder fra store internasjonale bildebyråer som Getty og Corbis, og for det andre, når det kommer til aviser, så er disse symbolske bildene visuelt tiltalende, noe som er et viktig når aviser skal

varemerkes og markedsføres. Et annet aspekt ved bruk av bilder som Ritchin (2009, s. 35) nevner er at media foretrekker å publisere faktiske bilder av kunstige hendelser enn å publisere kunstige bilder av faktiske hendelser. Som eksempel på bruk av et "kunstig" bilde, riktignok ved en feiltakelse, finner vi hos danske TV2 Nyhederne, som under et innslag om krigen i Syria viste et bilde av Damaskus, men som senere viste seg å komme fra et dataspill (Prasz, 2013)⁴. Dette ble i seg selv en nyhetsverdig hendelse. Hva som anses være nyhetsverdi, måten det presenteres på, og hvilke bilder som tas er alle resultater av aktive valg og tolkninger. Når så disse nyhetshistoriene, i form av blandt annet tekst eller TV-innslag, beskrives innom arkivet, så må andre valg foretas når materialet skal beskrives, for blandt annet at material skal være søkbart.

Arkivet

Jeg har allerede tatt opp ulike teoretikers oppfordringer om et paradigme skifte i arkivvitenskapen, og som gir en bakgrunn i et nyere teoretisk og filosofisk syn på arkivet og dets handlinger, men jeg skal nå gå nærmere inn på selve arkivpraksisen. Også her vender jeg meg til Terry Cook (1997, s. 44) som i sitt essay *What is Past is Prologue* går igjennom det han anser som de store forandringene innenfor arkivpraksisen på 1900-tallet, og dens relasjon til praksisen i dag. De fleste arkiv, skriver han, ble opprettet av staten og for å tjene staten. Idag er en av arkivenes hensikt fortsatt basert på det å sikre myndigheters ansvarlighet og administrativ kontinuitet, samt beskyttelse av personlige rettigheter. Men den hovedsaklige offentlige rettferdiggjøringen av arkiv i dag, er at den tilbyr befolkningen identitet, lokalitet, historie, kultur og personlig og kollektivt minne. Jeg skal gå inn på arkivets rolle i å bevare bevis og hvordan det sikrer handlingenes autensitet, og løfter fram deler av Cooks tekst som belyser deler av det tankearbeid som rettferdiggjør arkivet som autoritet der lagret informasjon beholder (eller får) sin bevisverdi og kan ligge som underlag for minne.

I slutten av 1800-tallet kommer Samuel Muller, Johan Feith og Robert Fruin ut med en manual for hvordan arkiv skal arrangere og beskrive arkivmaterialet Denne manual fikk en stor spredning og ble oversatt til flere språk, og var også den første manualen for arkivpraksisen som ble publisert, skriver Cook (1997, s. 21). I manualen setter de opp flere regler for arkivpraksisen, blandt annet regler for konseptene proviniens og opprettholdelse av opprinnelig ordning. Manualen legger fokus på arkivarens arbeid med å arrangere og beskrive materialet, og er elementer som fortsatt i dag utgjør kjernen for mye av det arbeidet som gjøres av arkivarer (Duff & Harris 2002, s. 263 – 264). Den andre store påvirkningen for hvordan arkivpraksisen utviklet seg, er Sir Hilary Jenkinsons forsvar av arkivets funksjon som upartisk bevis, og arkivaren som en vokter av disse bevis. Cook (1997, s. 23 - 25) siterer Jenkinsons ord: "The archivist's career is one of service... The good Archivist is perhaps the most selfless devotee of Truth the modern world produces." En arkivar skulle holde på arkiv, ikke velge arkiv, en oppgave som handlet om å ta vare på de handlinger som oppstod innenfor offentlige myndigheter. "Sannheten", i Jenkinsons oppfatning, skulle avsløres gjennom arkivdokumentene, og arkivaren selv var en upartisk "vokter" av handlingene. Jenkinsons ideer er et resultat av den

⁴ <http://politiken.dk/kultur/medier/ECE1918387/tv-2-brugte-billede-fra-computerspil-til-historie-om-syrien/>
(Hentet 29. januar 2014)

empiriske positivisme han var skolert i, og som Cook anser ikke lenger er gyldige for moderne handlinger eller det moderne samfunn. Elisabeth Kaplan (2002, s. 210) anser at fram til 1990-tallet var arkivyrkets tenkemåte og praksis fortsatt utpreget forankret i 1800-tallets positivisme, og Cook (1997, s. 25) mener at Jenkinsons forsvar av arkivhandlingers bevismessige karakter forblir en inspirasjon for arkivarer.

Å kunne hevde denne bevisførende funksjonen hos handlinger, er basert på at arkivaren selv ikke tok aktive valg i arkivet, men at oppgaven var å følge de regler om å bevare proviniensen og den opprinnelige ordningen, slik den var da handlingene ble skapt. Men i forbindelse med ekspansjon av offentlige myndigheter, og en dermed en kraftig økning av offentlige dokumenter, førte til at records manager yrket oppstod, som hadde som oppgave å håndtere den store mengden dokumenter som myndighetene produserte (Cook 1997, s. 26 - 27). Dette førte til blandt annet en forståelse av at det ikke lenger var mulig å bevare alle de handlinger som oppstod i forbindelse med en aktivitet, og at arkivarer måtte skifte fokus fra bevaring av handlinger til utvalg av handlinger for bevaring. I denne forbindelse tar Cook opp Theodore R. Shellenberg og hans ideer om at handlinger har en primær- og en sekundærverdi. Primærverdien ligger i den betydelse handlingen har for skaperen og det pågående behov i virksomheten. Sekundærverdien er derimot knyttet til hvilken bruk den framtidige forskningen har av handlingene. Schellenberg delte opp sekundærverdi i bevismessigverdi og informasjonverdi, og var begge verdier som arkivaren skulle avgjøre etter forskning og analyse. Richard J. Cox (2002, s. 307 – 309) skriver at arkivarer ikke bare bør utvikle teorier om vurdering, men også utvikle metodologier som viser kunnskap om hvordan forskere bruker materialet. Det arkiver bør gjøre er å etterlate en detaljert redegjørelse av hvilke handlinger som skal inn i arkivet og hvilke som skal ødelegges, ettersom den framtidige forskningen kanskje er like interessert i hvordan handlingene havnet i arkivet, enn i selve handlingene. Dette, skriver Cox, er en naturlig del av handlinger som bevis.

Det Cox poengter er en kontekstualiseringen av selve arkivdiskursen, de aktive valg som gjøres innenfor den, og hvordan det påvirker handlingene. Men det er også de som påpeker at andre kontekstualiseringer kreves, tanker som også ble uttrykt på 1960-tallet. Hugh Taylor anså at det krevdes en kontekstualisering for å se sammenkoblinger mellom samfunnet og de dokumenterende handlinger, og han oppmuntret arkivarer til klargjøre hvorfor og hvordan handlinger ble skapt (Cook 1997, 34 -35). Dette ligger i linje med Cox sine tanker, men som jeg forstår det, så handler det også om å forklare konteksten til handlingene før det går videre til arkivarens hender. Det har en større syn på konteksten, der handlingens plass i samfunnet må forklares for å forstås. Sue McKemmish og Frank Upward har lagt fokus på at integritet, fullstendighet, nøyaktighet og pålitelighet er essensielle kvaliteter som må tas vare på om informasjonen skal fungere som bevis av handlinger, enten om bevisene skal brukes av skaperne, av medborgerne eller av forskerne (Cook 1997, 39). I sine tekster om Record Continuum modellen viser de hvordan disse kvaliteter sikres gjennom fire dimensjoner: den første dimensjonen omfatter aktørene som skaper handlingen; den andre fanger dokumentene i sin kontekst som støtter dokumentet som bevis; den tredje handler om organiseringen og konstituerer arkivet som minne av den forretningsmessige eller sosiale funksjonen; og den fjerde dimensjonen gjelder hvordan arkivene bringes inn i omgivende rammer for å fungere som en kollektiv sosialt, historisk og kulturelt minne (Upward &

McKemmish 2001, s. 16 - 17). Cook (1997, s. 44) skriver at arkivarer tidligere forsøkte beskytte handlingenes kontekst og proveniens ved å bevare alle de gjenlevende handlinger som ikke lenger var nødvendig for administrasjon, i en ubrutt varetakt og i sin opprinnelige ordning. I dag er fokuset skiftet, fortsetter Cook, og arkivarer forsøker å sikre at handlinger skapes utifra akseptable standarder for bevis og sikre at alle viktige handlinger og ideer er tilrekkelig dokumenter av slike bevis.

Duff og Harris (2002, s. 264) mener at det mellom 1940- og 1990-tallet fanns to strømmer innenfor arkivdiskursen. Der den ene var opptatt av det tradisjonelle synet på arkivaren som en upartisk håndverker som sto utenfor maktrelasjoner, så har den andre strømmen utfordret dette synet og stilt spørsmål ved at arkivintervensjon står utenfor meningsproduksjon og utøvelse av makt. Til tross for at en viss kryssbefrukning har funnet sted, så anser Duff og Harris at arkivdiskursen fortsatt bestod av en ortodoks etablering av arrangement og beskrivelse. På slutten av århundret utviklet det seg en tredje strøm, skriver de, som ble beskrevet som postmodernistisk, og som jeg allerede har gått inn på. I sitt essay, forsøker Duff og Harris å forene en mer tradisjonell standardisering av arkivbeskrivelser med den postmoderne strømmen som avviser standardisering. Også Cook (2013, s. 97), ser at arkiv har tradisjonelt handlet om å anskaffelse, beskrivelse og bevaring av dokument som bevis, og at arkivaren dermed har beskyttet sin upartiskhet. Samtidig som konsepter som minne, identitet og felleskap har vært ansett som resultatet av bruken av arkiv, så har det tradisjonelt sett ikke påvirket praksisen. Mark Greene (2002, s. 50) anser at arkivets oppdrag handler om mening, en term som han også knytter til minne, og denne mening transcenderer det umiddelbare formålet for hvilken material ble skapt. Arkivarer, sammen med museer, gallerier, og bibliotek, er de ledende arkitektene i arbeidet med å bygge samfunnets varige material for minne, samtidig som de forsøker bevare handlinger som plettfrie bevis (Cook 2013, s. 102). Innenfor arkivdiskursen, skriver Cook, har bevis og minne utviklet seg gjennom en kreativ spenning, der den ene er verdiløs uten den andre. Uten pålitelige bevis plassert innenfor en vel underlagt kontekst så blir minnet falsk, eller transformeres til fantasi, fiksjon, ideologi. Uten innflytelsen og behovet av å konstruere et minne, tilegne verdi, bestemme prioriteter, så blir bevisene ubrukelig, irrelevant og ubrukt, eller begravd i et enormt hav av forbigående data. Hvordan kontekstene bevares i NRKs arkivstruktur skal jeg analysere, men først etter at jeg har presentert materialet. Jeg kommer til å presentere de ulike hendelsene for seg, og der jeg begynner med en presentasjon av selve innslagene, for så å gå inn på metadataen.

NRKs Programbanken

Metode

Jeg har, som tidligere nevnt, valgt å utgå fra en kritisk diskursanalyse for å undersøke materialet. Denne kvalitative metoden der jeg undersøker en mindre mengde material, gir meg muligheten til å gå inn i dette i større detalj. Det er selve fokuset på detaljnivået som jeg anser er styrken hos diskursanalysen, da den kan brukes til å undersøke en viss tolkning og hva som blir implikasjonene av den. Jeg har valgt å utgå i fra NRK, og hvordan nyhetsmaterialet beskrives i Programbanken. Alt det som kringkastes i Norge skal avleveres til Nasjonalbiblioteket, og finnes tilgjengelig der. Programbank er derimot et internt arkiv, men inneholder en større mengde metadata og beskrivelser av materialet og dermed flere søkemuligheter enn hos Nasjonalbiblioteket. De to hendelser som jeg har valgt ut, og som ble ganske omfattende dekket av NRKs nyhetssendinger, er som sagt, opptøyene i Storbritannia under noen dager i august 2011, og de opptøyene som startet i Husby i mai 2013. En av grunnene til mine valg av hendelser er at jeg anser at disse hendelsene er ganske likartede, spesielt i måten det ble rapportert om dem og i hvilke bilder som ble brukt. Dette gir et bra grunnlag for å gjøre en analyse, der jeg kan sammenlikne metadata mellom de to hendelsene. Bildene er også en viktig årsak til mitt valg, da begge hendelsene inneholder visuelt hendelsesrike bilder, som for eksempel bilder av brennende biler eller konfrontasjoner med politi, og at bildene er en viktig del av nyhetsrapporteringen som en representasjon av hva som pågår. Ettersom nyhetsmedias rapporteringer av hendelser har en stor rolle i å skape en forståelse av hvordan verden ser ut, så har jeg valgt to, for NRK, utenrikshendelser, men som samtidig ligger nærmt, både geografisk og kulturelt.

Min undersøkelse av hvordan disse to hendelsene beskrives i arkivet er ikke uttømmende. NRK har flere ulike nyhetssendinger, men også flere ulike program, som for eksempel utenriksmagasinet Urix. Jeg har derimot valgt å se på hovedsendingene som sendes kl. 19.00 på NRK1 i begge hendelsestilfellene, altså Dagsrevyen, samt Lørdagsrevyen og Søndagsrevyen. I tilfellet med Storbritannia var det åtte dager mellom første og siste rapportering under selve hendelsesforløpet, og syv dager for Sverige. De første rapportene fra hendelsene i Storbritannia, ble sendt på søndagen den 7. august 2011, og siste innslag jeg har undersøkt ble sendt søndag 14. august. For hendelsene i Sverige har jeg undersøkt de nyhetssendingene som ble sendt mellom mandag 20. mai til søndag 26. mai 2013. Jeg har også utgått i fra hvert enkelt innslag, så en og samme nyhetssending kunne inneholde flere enn ett innslag. Hvert innslag beskrives også for seg i Programbanken. På grunn av at hendelsene i Storbritannia inneholdt flere innslag enn hendelsene i Sverige, så har jeg i det

sistnevnte tilfelle valgt å ta inn Kveldsnytt som sendes kl. 23.00 på NRK1. Dette for å kunne underlette sammenlikninger mellom dem. Til sammen utgjør hendelsene i Storbritannia av 13 innslag, mens det for hendelsene i Sverige utgjør 10 innslag som jeg har undersøkt. Jeg har ikke tatt i betraktning hvor mange antall minutter de ulike hendelsene har blitt rapportert om sammenlagt. Når det gjelder hendelsene i Storbritannia, så forekommer det visse innslag som tar opp dette i sportsreportasjene i forbindelse med innstilte fotballkamper. Etersom disse innslagene tar opp hendelsene for å forklare innstilte kamper, og ikke er en rapportering av hendelsene i seg selv, så har jeg valgt å bortse fra disse. Det finnes altså flere selektive valg av undersøkingsmaterialet, og i tillegg består min undersøkelse av valg av hvilke deler av metadataen som jeg fokuserer på og løfter fram, og hvilke aspekter av dem som jeg peker på. Fairclough (2003, s. 14) skriver at all tekstuell analyse er uungåelig selektiv. Ved å analysere så velger vi å stille visse spørsmål om sosiale hendelser og tekster framfor andre. Han påpeker at det ikke finnes noen objektive analyser av tekster, og så er heller ikke tilfelle med mine analyser.

Presentasjon av materialet

Programbanken er som sagt et internarkiv, som inneholder digitalt material. Det som produseres av NRK idag, legges inn i dette programmet, der materialet føres inn med metadata, og finnes tilgjengelig for ansatte ved NRK. I programmet finnes også deler av båndarkivet som har blitt digitalisert. I februar 2014 fikk jeg tilgang til Programbanken, via en av NRKs datamaskiner, samtidig som jeg fikk prate med to arkivarer fra Metadataseksjonen, og en fra Arkivpublisering. De fortalte blandt annet om hvordan de jobber innenfor NRKs arkiv, litt om utviklingen av system, hvordan Programbanken kom til og hvordan det fungerer. Mine forskningsspørsmål er knyttet til metadataen som finnes i Programbanken, og da den informasjon som finnes under grensesnittet "Hvem-Hva-Hvor". Her finnes metadata (eller mulighet til å føre inn metadata) under:

- Overskrift
- Medvirkende
- Omtalt person
- Sted
- Kommune
- Fylke
- Land
- Tags
- Rep. Team
- Rubrikk
- Beskrivelse
- Notat

I tillegg har jeg også sett på grensesnittet "Rettigheter", for å kunne undersøke om bildenes opphav kommer fram i arkivet. Her finns metadata under:

- Rettighetsnivå
- Rettighetseier
- Rettighetsnotat

Rettighetsnivået deles opp i *Grønn, gul og rød*, der grønt betyr at NRK kan gjenbruke materialet og gult indikerer at det finnes material som er innkjøpt samt eget material. Rødt er en forhåndsbestemt indikasjon, der den som ligger inn materialet må gjøre et aktivt valg for å endre det til grønt eller gult. At det er rødt betyr at innslaget kan inneholde material med andre rettighetseiere enn NRK.

Det finnes idag syv "krav", eller anbefalte krav, på hvilke metadata som skal føres inn: tittel (overskrift); medvirkende; sted; produksjonsteam; tags; rubrikk; beskrivelse. Overskriften har, på alle de nyhetsinnslagene jeg har undersøkt, vært den samme tittel som hvert innslag får i oppdelingen av innslag under nyhetssendingen som den vises på NRKs nett-tv, som for eksempel *Spinning i Stockholm*. Tags fungerer som frie emnesord, og NRK har utformet sine egne "Taggeregler"⁵, der de påpeker at tags skal blandt annet dekke "hva", "hvem", "hvor" og "når", og at ord- og begrepsvalg skal overenstemme med dem som folk flest bruker. En viktig forskjell mellom hvordan de to ulike hendelsene har blitt ført inn i Proqrambanken er at metadataen for sendingene fra 2011 har blitt ført inn av NRKs arkivarer, i motsetning til nyhetssendingene fra 2013. Fra og med 2012, har det vært journalistenes ansvar å selv legge inn metadata, der tanken er at journalistene selv kjenner materialet bedre enn arkivarene, og skal der med være bedre egnet til å beskrive materialet. Dette fører til at en intertekstuell analyse av materialet også blir en analyse av hvordan materialet beskrives av to ulike yrkesgrupper.

Storbritannia 2011

Nyhetsrapporteringen

Nyhetsdekningen av hendelsene i London starter søndagen den 7. august 2011. Dagsrevyen starter sendingen med to innslag, der et av dem er et studiointervju, med titlene *Opptøyer i London* og *Opptøyer i London – studiointv*. Innslaget åpner med et bilde av en brennende dobbeltdekkerbuss, mens reporteren prater over bildene mens hun direkte henviser til det vi ser: "Storbritannias nasjonale symbol, dobbeldekkeren, påtent av rasende ungdommer." Identifisering av "ungdommer" går igjen i dette innslaget, og gjentas i de påfølgende innslagene denne uken. I innslaget varieres det med bruk av bilder tatt når hendelsene utspiller seg under kvelden og natten, samt bilder fra dagen etter. Bildene fra selve hendelsen kvelden før består av blandt annet bygninger, busser, og biler, inkludert en politibil, som står i brann. Fotografen(e) befinner seg på bakken, tidvis filmes det bak fra politiets "linje", men ved et springer fotografen og filmer politiet som stormer mot kameraets posisjon. Bak den stormende politistyrken ser vi en bygning som brenner. Forutenom politiet ser vi maskerte personer, samtidig som reporteren ved flere tilfeller henviser til "ungdommene". Vi ser maskerte personer kaste objekter, samt en person med en handlevogn fullt av varer, mens reporteren forteller om utbredt plyndring.

⁵<http://snutt.nrk.no/retningslinjer/taggeregler.pdf> (Hentet 30. januar 2014)

Bildene som vises av dagen etter er mindre hendelsesrike, men et klart fokus ligger på en dokumentering av nattens ødeleggelse, som utbrente hus og biler. Et stort politinærvær er også nå med i bilder, blandt annet filmet gjennom et utbrent bilvrak. Intervjuer gjøres også på dagtid, med lokalpolitikere og uidentifiserte beboere i området, samt uttalelser fra en representant fra Metropolitan Police. Beboerne som intervjues er alle voksne mennesker, og tar opp deres forståelse av årsakene til hva som skjer. Andre personer som inkluderes er mennesker som inspisierer, og tar mobilbilder, av ødeleggelsene. I reportasjen rapporteres det om at urolighetene startet i Tottenham, som et resultat av at politiet hadde skutt og drept en firebarns-pappa, noe som gjentas gjennom sendingen, og der en demonstrasjon hadde utviklet seg til opptøyer. I innslaget vises også bilder av en mindre demonstrasjon, der fremst kvinner og barn synes. Bildene blir tatt fra både bakken og fra helikopter. Studiointervjuet består hovedsaklig av bildet av journalisten og NRKs London korrespondent, med stillbilder i bakgrunnen av maskerte personer eller av ildherjede bygninger. Men ibland vises det også filmbilder fra hendelsene, mens intervjuet pågår, og da er disse bildene enten ganske like eller samme som de bilder som ble vist i det foregående innslaget.

På mandagen den 8. august vises et kortere innslag, helt på slutten av sendingen før kultur- og sportsnyheter. Disse bildene preges i mye større grad av bilder fra dag- eller kveldstid, og av umaskerte personer som kaster objekter eller forsøker knuse butikkvinduer, mens det rapporteres om at urolighetene har spredt seg til andre bydeler i London. Innslaget består av nyhetsankeret som rapporterer samtidig som vi får se bildene. Derimot på tirsdagen får hendelsene en større oppmerksomhet igjen, og et av dagens tre innslag rapporterer om, og har overskriften, *Fjerde dag med uro og opptøyer i England*. De tre innslag fra denne dagen inneholder mye av samme type bilder som tidligere. Det er både bilder av slukkningsarbeid, nedbrente hus og biler, knuste butikkvinduer, avstengte områder og mennesker som i ettertid både bevittner og fotograferer ødeleggelsene. Selve opptøyene vises også, bilder som er veldig like som tidligere innslag: konfrontasjon med politi; personer som knuser vinduer; plyndring. Dette innslaget ser vi også bilder av gråtende barn, som føres bort, og er kanskje et av første bildene vi får se der noen representerer et "offer". Under det neste innslaget, *Opptøyer i England, storbyer reagerer på at de ikke fikk politihjelp*, intervjues en caféeier, og er det første ut av Dagsrevyens innslag hvor vi får se NRK journalisten rapportere på plass. Journalisten går langs Ealings gater, blandt butikker med knuste vinduer, og rapporterer om at Ealing minnet om krigssone. Denne nyhetssendingen inneholder også et studiointervju, der vi samtidig får se samme typer av bilder vi har sett tidligere. Det prates igjen om den "rasende ungdommen", men her løftes det også frem identiteter som "bandemedlemmer" og "kriminelle". "Kriminelle" er også noe statsminister David Cameron tar opp, i sine uttalelser som vises i den første av dagens innslag.

Den påfølgende dagen, 10. august, er det igjen tre innslag, men nå får vi se bilder som uttalt er av andre byer enn London. I Birmingham intervjues en pårørende etter en av tre personer som ble drept kvelden i forveien. Det rapporteres om opptøyer både i Birmingham og Manchester, mens vi får se bilder av både maskerte og umaskerte personer som går til angrep mot politiet og klatrer på utbrente bilvrak. Hvorvidt bildene er fra Birmingham eller Manchester oppgis ikke. For første gang vises også et

intervjue med en maskert mann, der flere umaskerte unge menn står i bakgrunnen. I større grad enn tidligere vises det denne dagen bilder fra opprydding, der også NRK intervjuer flere fra lokalbefolkningen. Torsdagen den 11. handler innslagene i stort om etterspillet av hendelsene: politiske diskusjoner og politiets tilslag og arrestasjoner. Vi får se spesialstyrker som stormer leiligheter og gjør arrestasjoner, samtidig som flere journalister er til stede. "Politiet spesialstyrker pågriper ungdom som har stått bak uroen i flere byer de siste dagene" rapporterer journalisten over bildene. Den 12. vises et kortere innslag, der tre maskerte, tilsynelatende unge, menn som forteller om hvilke varer de har plyndret, men også bakgrunnen til hvorfor de gjør det. Hvem som er intervjueren kommer ikke fram. NRKs reporter som prater over bildene tar også opp "folk flest" og hva de syns om urolighetene, og vi får se intervjuer med voksne personer på gaten. Også denne dagen vises bilder av spesialstyrker som stormer leiligheter og utfører arrestasjoner. Om disse siste to nyhetsendingene har tatt opp politikernes og politiets svar på hendelsene, så går innslaget som vises søndagen den 14. august inn på eksempel på tilbud som finnes for ungdom. Her presenteres vi for "Poor School" som gir ulike tilbud til ungdommer, og der en representant intervjues om hva han anser er bakgrunnen til urolighetene. Tidligere gjengmedlem, tilsynelatende ikke relatert til "Poor School", intervjues også, med andre tanker om årsakene. For å illustrere bakgrunnen til dette innslaget vises bilder fra opptøyene, men der det presiseres at det er arkivbilder. Bildene inkluderer den brennende dobbeldekkerbussen som ble vist en uke tidligere.

Metadata

Det som går igjen i metadataen til disse innslagene, er at de alle har blitt tagget som *opptøyer*, så det finnes en viss standardisering av hvordan disse hendelsene klassifiseres. Av 13 innslag så er det tre som blir tagget som *uroligheter*, og ett som *opprør*. Forutenom *england* og *london*, som tagges henholdsvis 7 og 6 ganger, så er det en ganske stor spredning av ulike tags. Tilsammen er det 44 ulike tags, som for eksempel *arrestasjoner*, *trygghet* og *tre døde*. Visse er ganske likartede, som *hærverk* og *ødeleggelser* (5 tilsammen), eller som *brann*, *branner* og *flammer* (fire tilsammen). Det finnes også tags som indikerer at det i innslaget tas opp bakgrunnsinformasjon, eller diskusjon om hva som har ledet til hendelsene, som tagsene *årsak*, *analyse* og *situasjonen*. Når det gjelder en identifisering av hvem som befant seg i hendelsene så tagges *politi* (fem ganger), *spesialstyrker* (én gang), *ungdommer* (fire ganger), *opprørere* (en gang) og *demonstranter* (en gang). Metadata rundt innslagets geografi er med i alle innslagene, forutenom ett. Det er oftest sted og land som er ifyllt, og da oftest *London* og *England*. Iblant oppgis også *Storbritannia* under land. I visse innslag oppgis det bydeler av London, som *Ealing* og *Tottenham*. *Birmingham* og *Manchester* er også oppgitt i metadata under et av innslagene. Et av innslagene fra søndag den 7. august, som består av studiointervju er den geografiske metadata lagt til *Studio 5*, *Marienlyst* og under land står *Norge* oppført. Innslaget som ikke inneholder geografisk identifisering er et av studiointervjuene. Til tross for at begge disse studiointervjuene inneholder bilder fra hendelsene, så står ikke *London* eller *Storbritannia* oppført under metadataen "sted" eller "land".

Metadata som går under "Rubrikk" består hovedsaklig av kortere setninger som beskriver, eller introduserer, selve hendelsene. I de to første innslagene, fra søndag 7. august, som har samme rubrikk-metadata, kan vi lese:

London er i sjokk etter de voldsomme opptøyene i bydelen Tottenham i natt.

Mer enn tjue politifolk ble skadd og både hus og biler satt i brann.

Det startet som en demonstrasjon mot politiet, etter at 29 år gamle Mark Duggan ble drept av politiskudd torsdag. Nå er folk redde for at dette er starten på mer uro i den fattige bydelen.

Dette er det samme som nyhetsankerne leser opp i introduksjonen av innslaget, og at rubrikker inneholder nyhetsankerets "manus" er noe som går igjen i metadataen for innslagene de neste dagene. Iblant kan også rubrikkene beskrive hva som er vises i sendingen, som for eksempel i det tredje innslaget under tirsdagen den 9 august: *Korrespondent Øytein heggen intervjues om opptøyene i England.* Rubrikkene kan dermed beskrive både hendelsene og selve innslagets struktur. Rubrikkene bærer en del preg av å inneholde mye av den samme informasjon, men også samme formuleringer som også presenteres "utad" i form av nyhetssendingen.

"Beskrivelse" inneholder derimot mer en inngående beskrivelse av selve nyhetssendingens og innslagenes struktur. Her kan det oppgis hvem som er nyhetssendingenes programverter, journalister og korrespondenter, samt hvem som kommer med en uttalelse eller hvem som intervjues. I den metadata som jeg har undersøkt finnes det også iblant kortfattede summeringer av hva intervjuobjektet har sagt, som for eksempel fra den 9. august: *Intv. [navngitt person] tror ungdommene ble revet med av spenningen.* Også uttalelser oppsummeres: *David Cameron uttaler seg på pressekonferanse, fordømmer opptøyene - kriminalitet som må møtes og bekjempes.* Det er ikke alltid at oppsummering av uttalelser finnes med i metadataen, som for eksempel under sendingen fra 12. august, der Boris Johnson kommer med en uttalelse finnes bare beskrivelsen: *Intv. Boris Johnson, ordfører, London.* Men forutenom denne typen av oppsummeringer kan det også finnes beskrivelser av bildene som vises i sendingen. Fra det første innslaget den 7/8 finnes disse beskrivelsene: *Buss, dobbeltdækker, i flammer. Svart røyk. ... Shots politi og demonstranter i gatene. Person med fullastet handlevogn på gaten. Politibil brenner. Politifolk, branner i bakgrunnen. Ridende politi. Bygning i brann. Politi ved utbrente biler. Utbrent buss. Flyshots ødeleggelse. ... Utbrent bygning. ... Demonstranter, roper at de krever rettferdighet. Utbrent buss. ... Politi på gaten.* Her har jeg tatt bort beskrivelser av hvem som ble intervjuet og oppsummeringen av hva de sa. I beskrivelsene her har de tatt med blant annet hvilke bilder som vises, men også kameraets posisjon, som *Flyshots...* Både hvor mye som faktisk beskrives av hvert innslag og hvordan det gjøres, varierer mellom de ulike innslagenes metadata. Primært er det ødeleggelsene og dramatikken i bildene som beskrives, og det finnes også detaljerte hendelsesbeskrivelser, som fra det første innslaget fra nyhetssendingen den 9. august: *Flere politimenn går til angrep på ungdom med hvit jakke, mannen rygger unna og faller pga fortauskanten, sparker vilt mot politimann som forsøker kneble ham, kommer seg på beina.* Fra det her innslaget beskrives også lyder: *Dag: Tilt ned inngangen til The Money shop med sperrebånd rundt, alarm uler.* Her presiseres det også at bildene er tatt på dagtid, og senere i innslaget: *Kveld: To shots maskerte ungdommer kaster steiner mot politi i opprørsutstyr.* Bruken av beskrivelser som *Tilt ned...* tar opp formalistiske aspekter av bildene, mens *To shots...* gir

informasjon om at akkurat denne dokumenteringen av konfrontasjonen består av flere bilder.

Metadata om hvem som faktisk har tatt, eller eier bildene, er ikke like bra dokumentert som hva som finnes på bildene. Gjennom denne uken er de fleste innslag markert som rødt, og som tidligere nevnt, er dette den forhåndsinnstilte indikasjonen. Oftest står det under Rettighetseier *Ikke oppgitt – må sjekkes!* Under innslaget søndag 14. august, som bruker samme bilder som en uke tidligere, oppgis det i beskrivelsen av bildene som arkiv og at copyright er ukjent. Til tross for dette er rettighetsmetadataen satt til ett grønt nivå og at NRK er rettighetseier. Ved et tilfelle oppgis det hvem som er rettighetseier til bildene, der tre ulike forkortede navn oppgis. Forutenom rettighetsmetadataen, så finnes det generelt sett mye metadata, men mengden av metadata kan variere, på samme måte som også nyhetsinnslagenes innhold og lengde kan variere.

Sverige 2013

Nyhetsrapporteringen

Som med nyhetsrapporteringen fra hendelsene i Storbritannia, åpner også rapporteringen av hendelsene i Sverige, mandag 20. mai, med dramatiske bilder på Dagsrevyen. Innslaget, med tittelen *Skadet etter sammenstøt i Husby i Stockholm*, introduseres av nyhetsankeret som rapporterer om at politi er skadet etter sammenstøt med "sinte ungdommer". De første bildene vi får se er en brennende bil som eksploderer, troligvis filmet med mobilkamera, filmet fra nært hold. De neste bildene er også amatørøptak der vi ser et oversiktsbilde over en gangbro og troligvis scener av sammenstøtet mellom politiet og "ungdommen", med en brennende bil i bakgrunnen. Mens reporteren prater i bakgrunnen, "Du har bare sett litt av voldsomhetene som preget forstadsbyen Husby, den nordlige delen av Stockholm i natt.", ser vi to ulike bilder filmet fra bakken, fortsatt amatørøptak, og muligens filmet med mobilkamera, der politi og "ungdom", på nært hold springer forbi. Deretter får vi se liknende oversiktsbilde av broen igjen, og der noen i kameraets bakgrunn utroper "Polisen springer, politen springer". Etter et telefonintervju med politiets talsmann, får vi igjen se mobilbilder, men nå av utrykningskjøretøy som kjører forbi. Alle amatørøptakene som vises er opptak fra kveldstid. De neste bildene vi får se er mer profesjonelle bilder også fra kveldstid, uten at det framgår hvem som er fotografen(e), og viser resultatene av hendelsene som knuste vinduer og bilruter, deriblandt en politibil. Vi får også se et stort oppbud av politi og politibiler, brannslukkningsarbeid, samt et parkeringshus i flammer. I samme innslag får vi også se flere "dagen etter" bilder, utbrente bilvrak, knust glass og der navngivne personer som bor i området intervjues. Det rapporteres om Husby som et område med høy andel innvandrere, og ifølge reporteren vil ikke politiet oppgi til NRK hvilken etnisitet "ungdomene" har. I rapporten tas det opp at, i likhet med hendelsene i Storbritannia, opptøyene er et resultat av at politiet tidligere hadde skutt og drept en mann i området. Innslaget avsluttes med et bilde av ildherjet Husby C-skilt. Samme kveld tar Kveldsnytt opp hendelsene, men med tittelen *Uro også i kveld i Stockholm*, og er en oppdatert nyhetsrapportering av hendelsene som de fortløper. "Det kan bli

nok en vanskelig natt..." Slik åpner reporteren innslaget, men vi får se bilder slukkningsarbeid av to tre brennende biler. Det er bilder som er tatt under dagtid, og med et kamera som også zoomer inn på bilene, med Expressens logo i høyre hjørne. Vi får deretter ser amatørøptak, og der bildene, samt hvordan de har blitt klippet, er delvis de samme som i Dagsrevyens sending, men der det også vises noen nye bilder. Bildene fra scenene som utspilte seg på gangbroen blir i denne sendingen direkte henvist til når reporteren sier at amatørøptak viser at en polititjenestemann blir angrepet av en gruppe ungdommer. Dette innslaget viser også noen av de samme intervjuer som ble vist i Dagsrevyen. Under bilder av politi og knuster vinduer og ruter, som også ble vist tidligere, oppgis det at bilder kommer fra SVT og Expressen.se.

På tirsdag 21. mai vises det to innslag under Dagsrevyen og ett under Kveldsnytt. Det første innslaget begynner med bilder tatt under dagtid, av ødeleggelsene, deriblandt det ildherjede Husby C-skiltet som Dagsrevyen dagen før avsluttet innslaget med. Det er oppryddningsarbeid, borttauing av utbrente biler, blandt annet filmet gjennom andre bilvrak. De neste bildene vi får se er mobilbilder tatt under kveldstid. Vi hører en person som skriker "Spring inte, spring inte", et smell, og får se flere ulike bilder av blandt annet stenkastende personer, filmet fra de stenkastendes "side". "Dette er ungdommens egne bilder som NRK har fått tilgang til", forteller reporteren. Deretter kommer et intervju, filmet under dagtid, av en anonymisert person som påstår å være en av dem som startet opptøyene, og der NRK journalisten er med i bildet. Mens journalisten forteller videre av hva som kom fram i intervjuet vises flere bilder av brennende biler. Innslaget avslutter med intervju med en talsmann for politiet, og brannvesenet som spiller fotball med unge Husby-beboere. Det andre innslaget denne dagen er et direktesendt intervju med NRKs reporter, som befinner seg i Husby. På spørsmål fra nyhetsankeret om hvem disse ungdommene er svarer reporteren at det i hovedsak dreier seg om "innvandrerdømme", og "barn ned i 12-13 års alderen", men reporteren tar også opp at politiet anser at det også er en del "eldre kriminelle" som deltar i opptøyene. Under hele intervjuer veksler bildene mellom nyhetsankeret og reporteren på plass i Husby. Under Kveldsnytt vises det ett innslag, som åpner med flere av de mobilbilder som ble vist dagen før og er til stor del klippet på samme måte som Kveldsnytt dagen i forveien, der det veksles mellom bilder ovenifra og fra bakken. Også i dette innslaget rapporteres det om "innvandrerdømme". En uttalelse fra Fredrik Reinfeldt filmes, kombinert med de mer profesjonelle bildene av ødeleggelsene som også ble vist dagen før. NRK gjør et intervju med Fremskrittsparti-leder Siv Jensen i det som ser ut som NRKs redaksjonslokaler, og der hun både ser noen av de bildene som ble vist i nyhetsinnslaget dagen i forveien.

Dagsrevyen tar verken på onsdagen, torsdagen eller fredagen opp hendelsene. Kveldsnytt tar det heller ikke opp på onsdag, men har derimot to innslag under torsdagen, og kan da rapportere om, som også første innslagets tittel tilsier: *Stockholm brenner; femte natten på rad*. Dette første innslaget består av nyhetsankerets rapportering, mens det vises fotografier av brennende biler og slukkningsarbeid. Det andre innslaget er et studiointervju med reporteren som har vært på plass i Stockholm, og der reporteren tar opp ulike aspekter av bakgrunnen til hendelsene. Intervjuet viser ingen bilder forutenom selve intervjuet. På fredagen viser Kveldsnytt igjen to innslag, først et kort innslag der nyhetsankeret rapporterer om at politiet er "massivt tilstede" i Husby, mens vi får se bilder av politiets pikébusser. Det

andre innslaget er et direkte intervju med NRKs reporter på plass i Husby. Kveldsnytt tar ikke opp hendelsen verken på lørdagen eller søndag. Det gjør derimot Dagsrevyens helgesendninger, Lørdagsrevyen og Søndagsrevyen, som hver viser ett innslag. Under Lørdagsrevyen rapporteres det om at høyreekstreme grupper planla å bedrive "borgervern", men at de ble stoppet av politiet, og Lørdagsrevyen kan vise bilder av disse arrestasjonene. Det rapporteres også om at urolighetene har spredt seg, "...som her i Örebro", mens vi får se bilder fra kveldstid av brannvesenet, og en gruppe personer filmet fra lang avstand. Det har også spredt seg til Åkersberga, der vi først får se bilder av noen som spiller golf, og deretter bilder av utbrente bilvrak.

Søndagsrevyen viser et lengre reportasjeinnslag i det som kalles Magasinet. Her har NRK fulgt med frivillige Nattvandrere i Rinkeby. Et kamerateam følger navngitte personer, og bilder veksler mellom bilder fra gatene og intervju med navngivne frivillige, både i Rinkebys gater og i deres egne lokaler. Når reporteren rapporterer om hendelsene de siste ukene, får vi se mobilbilder, filmet blandt det reporteren kaller "sinte ungdommer", men også profesjonelle bilder av brennende biler, samt det utbrente Husby C-skiltet som har blitt vist tidligere. Når kamerateamet følger de frivillige nattvandrerne på kvelden, får vi se hvordan de går rundt i Rinkeby og prater med ungdommer. Det hele er filmet utifra at hendelsene utspiller seg mens kamerateamet er der, og bærer ikke like stor preg av å rapportere om hva som har skjedd. Mens en av nattvandrerne prater i telefon beskriver reporteren hvordan han skal snart få dårlige nyheter, for at deretter rapportere om og vise bilder av Rinkeby på dagtid, der det gis en bakgrunn og beskrivelse av området. I den forbindelse er det ytterligere intervju med nattvandrer, men da i sin rolle som religiøs leder. Det følger deretter intervju med integrasjonsministeren, ved Riksdagen, for så å gå tilbake til rapporteringen om nattvandrerne i Rinkeby. Her får en nattvandrer, som er på vei å dra hjem, beskjed via telefon at det kan bli oppløp i Husby. Mens kamerateam filmer fra forsetet av en bil som kjører under kveldstid, forteller reporteren om at den navngitte nattvandrer drar til Husby for å roe ned stemningen. "Men ting skjer fort", sier reporteren, for at det deretter klippes til mobilbilder. Bildene er veldig mørke, det vi ser er lys, men nok til at det indikerer at kamera beveger seg voldsomt, samtidig som en person gjentatte ganger sier "På, på, på". Rett etter får vi se politi springe forbi, mens en i nærheten av mobilen sier "Legg ned pistolen". De neste bildene vi får se er også mobilbilder, og nå av en brennende trailer. Mens reporteren melder om at "frontlinjen trekker seg tilbake" etter å ha tent på biler, får vi se kamerateamet som filmer fra bilen en samling mennesker på en gangbro, mens bilen kjører under. Innslaget avslutter med bilder av en brennende bil og påfølgende slukningsarbeid.

Metadata

Som i metadataen til innslagene fra 2011 er *opptøyer* den tag som brukes oftest for å beskrive hendelsene, men har ikke blitt applisert til hvert innslag. Andre tags som klassifiserer hendelsene er *opprør* og *protest* som begge blir brukt to ganger hver, men også *gatebråk* og *demonstrasjoner* som brukes en gang hver. Geografiske tags er ikke noe som forekommer under alle innslagene, men tags som finnes med er *stockholm* (fire ganger), *sverige* (fire ganger), *husby* (tre ganger) og *rinkeby* (én gang). Under sendingen fra Lørdagsrevyen så rapporteres det om Örebro og Åkersberga, men disse byene er ikke tagget i metadataen. Det som tagges oftest er

relatert til skadegjørelsene: *Brann, i brann, branner og brenner* tagges tilsammen seks ganger, men vi finner også *bilbranner/bilbrann* (tilsammen tre ganger), *påtent* og *påsatt* (tilsammen tre ganger), samt *biler (i brann)* og *biler (påtent)* (én gang hver). *Ungdommer* og *ungdomsgjenger* (tilsammen fire ganger) er de eneste tagsene som representerer de involverte i hendelsene. Titlene derimot gir ytterligere representasjoner, for eksempel *Innvandreropprør i Sverige*, som er tittelen på innslaget i Søndagsrevyen. Forutenom at hendelsene i Sverige består av færre antall innslag enn hendelsene i Storbritannia, så er det også i gjennomsnitt færre tags per innslag. Når det gjelder metadata under "Rubrikk" så består det her av utelatende det som nyhetsankeret leser opp, enten om nyhetsankeret leser det opp som en introduksjon til innslaget, eller som når hele innslaget består av nyhetsankeret som rapporterer samtidig som bilder vises. Et eksempel på det kan tas fra Kveldsnytt den 24. mai, der rubrikk-metadata inneholder alle ord som blir sagt i dette innslaget:

Politiet patruljerer i kveld i bydelen Husby vest for Stockholm - de er massivt til stede for å hindre ny uro.

Den siste uken har det vært omfattende opptøyer om nettene i bydelen, der ungdommer har satt fyr på biler og kastet stein mot politiet.

Ved tilfeller der to nyhetsankere leser opp så kan også metadataen påpeke dette ved å inkludere nyhetsankernes fornavn. Ved et tilfelle finnes det ingen informasjon under rubrikk i det hele tatt.

Fra det materialet jeg har sett på fra 2011 går "Beskrivelse"-metadataen inn på detaljer av hva nyhetsinnslaget handler om, men også beskrivelser av selve innslagets struktur, som for eksempel bilder osv. For disse innslagene fra 2013 er dette metadata-inneholdet veldig varierende. I seks av de innslag jeg har tittet på er dette feltet helt tomt, og i andre tilfeller inneholder det samme informasjon som finnes under "rubrikk", altså det nyhetsankeret leser opp. Der det i 2011 var ganske utførlige beskrivelser av innslaget er det i 2013 ganske fraværende. Ut av de innslag jeg har sett på er det bare metadata for to innslaget som beskrives. Disse beskrivelsen er på langt nær så utførlig som visse av innslagene fra 2011. Denne beskrivelsen finnes for Kveldsnytt's innslag 20. mai:

*Langt strekk med biler som brenner på en parkeringsplass. Brannvesenet slukker. Bil eksploderer. Kamp mellom ungdomsgjenger og politi. Mange bilder av politi i gatene. Utbrent varebil.
Husby, Stockholm; [Foto: Expressen.se];*

Dette er hele beskrivelsen som finnes av dette innslaget. Søndagsrevyen er det andre innslaget som beskrives, og som i sin helhet ser ut slik:

Natteravner går rundt i Rinkeby, befolkning i Rinkeby henger på Torget, leder for moskeen snakker med ungdommene, bilbrann i Husby, opptøyer i Husby, generelle bilder Stockholm sentrum, Rinkeby Torg, folk handler på Rinkeby Torg, Amatøropptak;

Her er det heller ikke en særlig utførlig beskrivelse, men dette er den eneste gangen hvor det framkommer i en beskrivelse at et innslag inneholder amatøropptak, til tross for at nesten hvert eneste innslag fra denne hendelsen har vist bilder som er amatøropptak. Oftest inneholder beskrivelser enda mindre informasjon, som f.eks. fra Kveldsnytt den 21. mai: *Opptøyer i Husby, Siv Jensen intervju*. Denne beskrivelsen gir ingen ytterligere informasjon enn hva som allerede finnes i metadataen, da tags samt tittelen, *Opptøyer i Sverige, tiltak i Norge*, tilsier at det handler om opptøyer, og ettersom Siv Jensen har blitt ført inn under "Medvirkende". Men om beskrivelsene ikke er like utførlig som under innslagene fra 2011, så brukes feltet "Notat" i mye større grad. Notat kan, som også under beskrivelse, ofte bestå av en kopi av samme informasjon som finnes under rubrikk feltet, og ofte inneholder det en oppsummering av det som uttales av nyhetsankeret, reporteren, intervjuobjektet eller andre som uttaler seg under innslaget. Så for Kveldsnytt den 21, finnes det en kort oppsummering av Fredrik Reinfeldts og Siv Jensens uttalerer, og utdrag av det reporteren sier:

Vi kommer ikke til å la oss presse av vold, det sier Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt om opptøyene i Stockholm. FrP- leder Siv Jensen mener Norge må ha en strengere innvandringspolitikk for å unngå lignende tilstander.

Dette er Stockholm i Sverige. Polititjenestemenn angripes ute i gatene.

To netter på rad har ungdommer, mange av dem med innvandrerbakgrunn, laget bråk i forstaden Husby. Svenske myndigheter håper nå det er over.

Siv Jensen blir skremt over det som nå skjer i Stockholm. Hun vet det også kan skje her i Norge.

Fremskrittspartiet garanterer en strengere integreringspolitikk hvis de kommer i regjering.

Metadataen for Søndagsrevyens innslag har også brukt "Notat" feltet til å føre inn en del av det som uttales i bildene, når NRK følger nattevandrerne rundt i Rinkeby og Husby: *TEKST: Det er flest folk på Rinkeby skule og på Bredby skule. Vi går dit*. Her, som i flere av de andre metadata-innføringene er det bare de talte ordene som er registrert i tekstform, og i dette tilfellet er det de norske undertekstene til det som uttales som har blitt ført inn. I tillegg finnes det instruksjoner som *sync Husby*, som indikerer et klipp i innslaget. Dette er riktignok ikke uttømmende innføring, det er ytterligere kommentarer fra reporteren eller yttringer av de intervjuede som ikke har blitt registrert som metadata her.

Den geografiske metadata er ganske varierende. Iblant er *Husby, Stockholm* og *Sverige* ført inn under "Sted", "Kommune" og "Land", mens andre ganger kan noen eller alle av disse feltene være tomme. Ved visse tilfeller, der innslaget viser bilder fra Stockholm samt inneholder studiointervju i Norge er både *Oslo* og *Stockholm* registrert som metadata, og ved andre tilfeller, til tross for rapportering og intervjuer fra Stockholm, samt at det direktesendes fra Husby, så er *Norge* det eneste som har blitt ført inn i de geografisk-bestemte metadatafeltene. Hvorvidt rettighetstmetadata er innført er også varierende. Her kan både den grønne, gule og røde rettighetsnivået brukes, selv det som oftest ikke oppgis hvem som er rettighetseier. Under innslaget på

Dagsrevyen mandag 20. mai vises mobilbilder, men her intervjues også beboere i området og der en TV4 mikrofon dukker opp i bildet. Rettighetsnivået for dette innslaget er satt til grønt og SVT oppgis som rettighetseier, men TV4 mikrofon kan jo antyde at det kan finnes ytterligere rettighetseiere. Generelt er det lite informasjon som kommer fram i rettighetsmetadataen, og rettighetsnotat som *bilder fra expressen.se kjøpt KUN for denne sendingen* forekommer bare én gang under de innslagene jeg har sett på.

I det følgende kapittelet analyserer jeg ulike aspekter av innslagene og metadataen. Først går jeg inn på hvilke representasjoner som produseres i innslagene og hvorvidt disse syns metadatabeskrivelsene. Deretter tar jeg opp bildene og analyserer dets rolle i innslagene, samt en diskusjon rundt bildenes produsenter og redigerere, og om disse også er oppgitt i metadataen. Jeg avslutter mine analyser med å undersøke beskrivelsene av bildene og selve innslaget, og hvordan disse finns søkbare eller om det gir ytterligere forklaringer til innslagenes innhold.

Analyse

Et viktig aspekt av materialet jeg har undersøkt, selve sendingene og dets metadata, er at nyhetssendingene sendes daglig og, over lengre periode, til samme tid. Framtidige forskere av hendelser, som de jeg har undersøkt, vet kanskje ved hvilket tidspunkt disse hendelsene fant sted, og kan da gå til arkivet og søke fram de nyhetssendinger som ble kringkastet under en bestemt periode. Men det finnes et langtidsperspektiv i arbeidet med arkivet, noe som gjør det vanskelig, eller umulig, å forutse utgangspunktet for framtidige søk. Hvilke forhåndskunnskaper som finnes, og hvilket søkeresultat som ønskes å oppnås i framtiden vet vi ikke, men Programbankens arkivstruktur bestemmer søkeinngangene idag. Vi har, som sagt, idag ikke mulighet til å søke i bildene, så det er ordene som beskriver bildene eller selve innslaget som vi må søke i for å finne materialet. I bakgrunnen for denne oppgaven tar jeg også opp Cooks idé om at en handling blir et konseptuelt dataobjekt som kontrollert av metadata kombinerer innhold, kontekst og struktur. Dette gjelder også NRKs material. Metadata som f.eks. "beskrivelse", "sted" og "rettighetseiere" påvirker hva som er mulig å søke i, og hvilke treffer som søket resulterer i. Jeg utgår først i fra den kritiske diskursanalysen og undersøker hvilke representasjoner som produseres i nyhetsinnslagene, samt om disse finnes søkbare i metadataen. Neste del tar opp bildenes betydelse for nyhetsinnslagene og hvordan de påvirker forståelsen av hendelsene, for deretter å gå inn på hvorvidt bildene og deres opphavspersoner finnes søkbare. Noe som jeg har påpekt og som er viktig for hele min analyse er at det er arkivarer fra Metadataseksjonen som har ført inn informasjon om innslagene fra 2011 i Programbanken, mens journalister har hatt dette ansvaret fra og med 2012, og dermed også for innslagene fra hendelsene i Sverige.

Representasjoner i innslagene

I denne delen analyserer jeg hvilke representasjoner som finnes i både nyhetsinnslagene og i metadataen. Som jeg tok opp i beskrivelsen av Faircloughs analysemodell, så utgår hans kritiske diskursanalyse fra at nyhetsmedia bruker språk for å formidle hendelser, og at språket alltid konstituerer sosiale identiteter, sosiale relasjoner og kunnskapssystemer. Ut av flere ulike representasjoner er det noen som velges ut som skal representere en viss hendelse, og dermed blir et av de spørsmålene Fairclough mener vi kan stille en mediatekst: Hvordan representeres verden? I disse innslagene om både Storbritannia og Sverige finnes det mange likheter. Til å begynne med kan vi se hvordan disse hendelsene gjennom nesten hvert eneste innslag betegnes som "opptøyer", men der også "opprør" og "uroligheter" går igjen i reporterne og nyhetsankernes beskrivelser. Disse betegnelsene kan tolkes som at media tar et avstand fra hendelsene, ikke bare moralskt, men også i det at hendelsene rapporteres

av en ikke-deltagende part, media står på utsiden. Denne avstanden er noe som er selvklart i mediadiskursen, men også selvklart i det at dette var for NRK to utenrikshendelser. Utenfra-perspektivet er vesentlig for å kunne oppnå de to kjerneverdiene, nøyaktighet og oppriktighet, som Jackie Harrison nevner. Disse betegnelsene som brukes i sendingene gjenspeiles i metadataen, der "opptøyer" finnes i tittel, som tags, under rubrikk eller under beskrivelser, for alle de innslagene jeg har undersøkt. Beskrivelsen av hendelsene som "opprør" under metadata forekommer i større grad for hendelsene i Sverige, med titler som *Innvandreropprør i Sverige* og *Sverige: Opprøret spredd seg...* De involverte i hendelsene, enten om det er pådriverne, myndighetene, eller ofre som f.eks. butikksinnehaverne i London eller de pårørende av de tre som ble drept i Birmingham under hendelsene, kanskje skulle gi helt andre betegnelser av hva som hendte under disse dagene i august 2011 og mai 2013. Kanskje mer fordømmende betegnelser, eller kanskje mer rettferdiggjørende og forklarende betegnelser. Megafonen (2013), en organisasjon for unge som bor i den svenske forstaden, brukte for eksempel termen "förortsrevolt" i forbindelse med en pressekonferanse den 20. mai 2013.⁶

Det nyhetssendingene også gjør med å dekke hendelsene intentsivt i en uke, og under termen "opptøyer" er at de også knytter sammen flere hendelser som pågår i spredte geografiske områder, spesielt når det gjelder hendelsene i Storbritannia, slik media framstiller det, der voldsomheter oppstod i flere av landets storbyer. Disse hendelsene presenteres dermed, i likhet med min egen tekst, som fortløpende, og kanskje til og med enhetlige, hendelser, og som media dekker mens de pågår. Daglige innslag er resultat av at NRK vil følge utviklingen som skjer, noe som dermed setter fokus en viss periode på visse hendelser som pågår. Gravengaards tidligere nevnte utsagn om, at media har en innflytelse på hva vi tenker og mener noe om, passer inn på denne dekningen av "opptøyene". Beskrivelsen av hendelsene som opptøyer i innslaget finnes også representert i metadata, der termen kommer fram i enten tittel, tags eller rubrikk i nesten alle innslagene jeg har sett på. Et søk på "opptøyer" og "sverige", skulle lede til treff i de fleste innslagene fra 2013, mens det kanskje krever et søk i "england" og "storbritannia", i tillegg til "opptøyer" for å få treff på alle innslagene fra 2011. Et søk på "opprør" og "storbritannia", eller "uroligheter" og "stockholm", skulle ikke få fram samtlige innslag jeg har undersøkt. På så sett fungerer "opptøyer" som en standardisering av hvordan disse hendelsene karakteriseres av NRKs nyhetsredaksjon. Men ettersom den geografisk bestemte metadata er tidvis fraværende for innslagene fra Sverige, kreves det at søket må utvides til rubrikk, beskrivelser eller tittel for at "sverige" og "opptøyer" skal gi treff på flere av innslagene. Til tross for dette er det to innslag fra Sverige, og fra samme sending, som ikke skulle gi treff i disse søkene, ettersom verken tags, beskrivelser eller den geografiske metadata har noen informasjon. "Opptøyer" og "Stockholm" forekommer riktignok i tittel og rubrikk for et av disse innslag, men savner informasjon som skulle gjøre det mulig å søke på "sverige".

Det finnes ytterligere termer, eller kategorier, som blir brukt i nyhetsinnslagene for å definere hendelsene, for eksempel "sammenstøt" som blir blandt annet brukt i noen av innslagene fra Sverige. Dette er en term som indikerer en konflikt der motparter har fysisk møtt hverandre. Under metadataen forekommer denne termen under tre ulike innslag fra Sverige, men jeg har ikke hørt at termen brukes i noen av innslagene

⁶ <http://megafonen.com/pressklipp-fran-media-om-kravallerna-i-husby/> (Hentet 4. april 2014)

fra hendelsene i Storbritannia og det finnes heller ikke under noen av disse innslagene metadata. Det kan argumenteres at det er en term som kunne passe inn på flere av innslagene fra både hendelsene, men her virker det som om at termer som ikke brukes for å beskrive hendelsene i nyhetsinnslagene, heller ikke finnes representert i metadataen.

Et eksempel på ytterligere en kategorisering av hendelsene finner vi i Søndagsrevyen som viser et lengre innslag fra Rinkeby og Husby under tittelen *Innvandreropprør i Sverige*. Her knyttes representasjonen av selve hendelsene sammen med en gruppe som antas ligge bak det som hender. Men det er ikke bare en identifisering av en gruppe, men her kobles også innvandring som sosialt fenomen, og ikke minst den kulturelle og politiske diskusjonen rundt innvandring, sammen med opptøyene. "Innvandringsdebatten" tas også opp i visse av innslagene, med blandt annet intervjuer med talspersoner fra Sverigedemokratene og lederen for norske Fremskrittspartiet. I sendingene, både fra 2011 og 2013, tas det opp at opptøyene startet i områder med høy arbeidsløshet og større andel fattigdom enn i andre deler av Stockholm eller London. En annen tenkbar tolkning og presentasjon av opptøyene kunne for eksempel være opprør basert på klasse eller økonomiske situasjon, men valget av representasjon og fokus i Søndagsrevyens innslag ligger på opptøyenes bakgrunn i spørsmål rundt integrasjon og innvandring. Beskrivelsen i metadataen for Søndagsrevyen tar ikke opp innvandring, men det finnes med som tags, i rubrikk som består av nyhetsankerets introduksjon til innslaget, og under notat som består av transkribering av deler av journalistens rapportering. "Innvandring" finnes med som tag for ytterligere et annet innslag, men for resten av innslagene forekommer bare innvandring under rubrikk eller notat, og da bare i tilfeller der innholdet består av nedskrivning av nyhetsankerets eller -journalistens ord i innslaget. Det er dermed mulig å få treff i disse hendelsene fra 2013 om det søkes i "innvandring" eller liknende termer, men skulle ikke gi treff i alle innslagene. Så når "opptøyer" delvis kan fungere som en samlende betegnelse av disse innslagene, så finnes det andre betegnelser som ikke gjør det, for eksempel "sammenstøt" eller "innvandreropprør". Hvordan hendelsene karakteriseres er et resultat av journalistene som løfter fram visse aspekter av hendelsene, og et resultat av det som kommer fram i innslaget som føres inn som informasjonen i Programbanken.

Gjennom språket og representasjonen konstitueres også sosiale identiteter, for eksempel innvandrere som jeg nettopp har vært inne på. Men den mest fremtredende identifisering av identiteter som forekommer under innslagene fra begge hendelsene, er "ungdommer". I de fleste av innslagene utpekes ungdommer som ansvarlige for opptøyene. Nyhetsinnslagene går sjeldent inn på hvilken alder disse ungdommene er, eller hvilke aldergrupper som utgjør ungdommen, men ved et tilfelle, Dagsrevyen fra 21. mai 2013, rapporterer journalisten at barn ned i 12-13 års alderen deltar. Det er flere i nyhetsinnslagene som refererer til unge personer, blandt annet David Cameron som i Dagsrevyen den 9 august 2011 uttaler: "[...] if you are old enough to commit these crimes, you are old enough to face the punishment." Cameron skulle neppe gjort denne uttalelsen om det var antatt at det er voksne mennesker som var ansvarlige for hendelsene. Det skal tillegges at nyhetsinnslaget ikke viser ytterligere deler av Camerons uttalelser som skulle kunne tilsi at han anser at alle som ligger bak opptøyene er unge mennesker, eller om han bare taler spesifikt om de unge som deltar. I noen av innslagene fra 2011 er det noen få som påstår at de er delaktige i

opptøyene som får uttale seg, og alle virker som unge menn, men de fleste som intervjues av de som bor i områdene rundt Tottenham, og som gir uttrykk for hva de anser er de bakomliggende årsakene, er alle voksne mennesker. I disse intervjuene gir noen også uttrykk for en misnøyen som finnes i disse områdene, og peker på økende forskjeller mellom fattig og rik. Men gjennom de fleste innslag forekommer "ungdom" som den hoveddefinierte gruppen som står bak opptøyene. Det første innslaget fra Storbritannia begynner med journalistens ord: "Storbritannias nasjonale symbol, dobbeldekkeren, påtent av rasende ungdommer", mens det første innslaget fra Sverige introduserer hendelsene som et sammenstøt mellom politi og "sinte ungdommer". Dagsrevyen søndagen 14 august 2011 viser også et innslag, med tittelen *Debatt i Storbritannia om tilbud til ungdommen* der det tas opp spørsmål om hvorvidt bristen på fritidsaktiviteter for ungdommer kan være en årsak til opptøyene. "Ungdommer" forekommer i metadataen for de fleste innslagene, blandt annet tagges "ungdommer" eller "ungdomsgjeng" fire ganger for hver av de to hendelsene. I tittel, rubrikk og beskrivelse kan også ungdommer forekomme, men til tross for at ungdommer identifiseres i innslagene, så finnes det ikke nødvendigvis i metadataen. I Dagsrevyens første innslag om hendelsene i Storbritannia nevnes som sagt den "rasende ungdommen", og gjennom innslaget gjentas det at ungdommer står bak, uten at denne identifisering har blitt brukt i metadata-informasjonen. Under beskrivelsen av innslaget nevnes det derimot "demonstranter", og at "folk er misfornøyde". Det finnes ytterligere to innslag fra 2011 der ungdommer ikke finnes i metadataen, men for resten av innslagene finnes enten ungdom eller ungdomsgjenger med, ofte som en del av beskrivelsen av innslaget. For innslagene fra 2013 finnes "ungdom" og "ungdommer" med i alle innslagenes metadata, delvis som et resultat av at som oftest består rubrikkene, og til stor del også beskrivelsene, av den samme informasjon som presenteres i selve innslaget. Så når et nyhetsanker eller en journalist tar opp "sinte ungdommer", eller liknende, så kan dette føres ordrett inn i metadataen.

Det finnes ytterligere identiteter i både innslagene og dets metadata, som for eksempel nevnte "demonstranter". Men "demonstranter" finnes i metadataen i bare veldig liten grad, og ikke en eneste gang for innslagene fra 2013. Identiteten "demonstranter" gjelder dermed bare visse av innslagene, og er ikke en samlende betegnelse av de involverte slik betegnelsen "ungdommer" er. En annen identitet, og som henger sammen med hvordan selve hendelsene representeres, er "innvandrere". Jeg har allerede gått inn på hvordan innvandringsdebatten tas opp i visse innslag, og bare ut i fra det kan en gruppe også identifiseres. Men det finnes også identiteter som spesifikt nevnes i denne forbindelse "innvandrerungdom". Denne identifisering forekommer som metadatainformasjon under kun et innslag, som tar opp at høyreekstreme skal ha jaktet på ungdommer med innvandringsbakgrunn. Selve temaet rundt innvandring forekommer bare i metadataen for hendelsene fra Sverige, og som oftest som en poengtering at områder som Husby har mange beboere med innvandrerbakgrunn. Tilsammen finnes det innvandringsrelaterte søkeord for fire av innslagene, så det finnes søkbart og mulighet til å finne material den veien. Men det er "ungdommer" som fungerer som en standardisering av identiteter, ettersom de finnes søkbare i de fleste innslagene fra både 2011 og 2013. Oftes knyttes "ungdommer" med andre beskrivelser, som "rasende ungdommer" eller i beskrivelsene av "maskerte ungdommer kaster stein", som tydelig markerer at "ungdommer" representerer de skyldige. Til tross for at hendelsene fra 2011 består av mer unik metadata, og at metadata for hendelsene fra 2013 hovedsaklig består av

delar av nyhetsankernes og journalistenes manus, så finnes det en likhet at hendelsene presenteres gjennom innslagene som to enhetlige hendelser, gjennom å formidle en representasjon som gjennomgående karakteriseres som opptøyer, utført av ungdommer. Og denne representasjonen av hva som foregikk, og hvem som var involvert, er lik mellom de to ulike hendelsene, både i hvordan nyhetssendingene presenterte saken, og hvordan det finnes søkbart i Programbanken.

Men kan det være så at hendelsene og de involverte kan karakteriseres som demonstrasjoner utført av demonstranter? Noen av "ungdommene" kanskje ser det på den måten. I et innslag fra tirsdagen 21. mai 2013 intervjues en anonym mann, som kaller seg selv for "kriger" og som ikke tenker gi opp før de har fått politikernes oppmerksomhet. Dette kan tolkes som en rettferdiggjøring av de handlingene som utføres. Medias tolkning av hendelsene som opptøyer utført av ungdommer, kan på et vis underminere de som hevder at hendelsene er et svar på en viss politikk som føres. I en direkte rapport fra London den 11. august 2011, beskriver reporteren opptøyene som et videospill "som har hoppet ut av X-boxen og vært uten kontroll", noe som "ungdommen tilsynelatende har likt å være med på". Reporteren påpeker alvor et i opptøyene, men slike beskrivelser gir neppe noen forståelse av bakgrunnen til det som skjer. Men den allmenne bruken av karakteristikken "ungdommer" kan føre tolkninger inn på flere aspekter enn bare alder, for eksempel at ungdommen generelt kanskje ikke har samme interesse, eller evne, til å analysere samfunnet og handle deretter, men at ungdommen snarere er en impulsiv gruppe som tyr til vold og er dermed en gruppe som kanskje skal fryktes. At disse hendelsene også oppstår i ettersatte områder, ofte med høy andel personer med innvandrerbakgrunn, tilfører visse klasser og etnisiteter også som bestemte, potensielt farlige grupper i samfunnet. At "opptøyer" og "ungdommer" blir det som står som hovedsaklige representasjon av hendelsene, blir samtidig, gjennom aktive valg, det som blir de hovedsaklige representasjonene av innslagene, når de senere beskrives i programbanken. De journalistiske valg når det gjelder representeringen av verden og hva som skjer i den, blir i disse tilfellene også søkbare i det arkiverende programmet. Både nyhetsinnslagene og beskrivelsen i form av metadata, er begge en form av en kommunikativ hendelse, og Fairclough (1995, s. 41) skriver at når "communicative events represents something, it actually functions as producer of representation". Språket som da brukes igjen i metadataen konstituerer og opprettholder dermed sosiale identiteter og relasjoner, og som Fairclough (1995, s. 54-55) påpeker, språket som er sosialt formet, blir også sosialt formende. Den framtidige forståelsen av dette materialet kommer til å påvirkes av det språk som media bruker i sin rapportering, samtidig som det er nyhetsinnslagenes representasjoner som finnes søkbare i programbanken, og avgjør hvilke treffer som søket resulterer i. Men det tilkommer også ytterligere språk når bilder kombineres med rapporteringen. Jeg skal i nå gå inn på bruken av bilder i innslagene og hvordan de kan tenkes påvirke vår forståelse av formidlingen av hendelsene, samt hvordan bildene og dens opphavsperson finnes tilgjengelig i form av metadata.

Bildenes rolle i innslagene

Under dekningen av hendelsene kommer det fram ved flere tilfeller at begge hendelsene har et mulig startpunkt som resultat av en misnøye etter at politiet har

skutt og drept en person i henholdsvis Husby og Tottenham. Andre bakomliggende årsaker som tas opp av reportere og intervjuede personer er at Husby, Rinkeby, Tottenham og flere andre plasser for hendelsene er ettersatte områder, med høy arbeidsledighet og fattigdom. Innvandringsaspekter kommer fram en del i deknningen av hendelsene i Sverige, men i mindre grad i Storbritannia. Men jeg anser at i disse tilfellene er det verken den fatale skytingen eller de sosial forskjellene i Storbritannia og Sverige som er nyhetsdekningens fokus. Det er opptøyene, ødeleggelsene, plyndringene og konfrontasjonene med politiet som skaper nyhetshendelsen. Ingen av de to dødskytingene var nyhetsverdige nok til å rapporteres om da de skjedde, og de sosiale forskjellene er ikke hendelser som fører til et intenstivt medialt fokus, da dette er pågående, uoverskuelige sosio-økonomiske problem. Jeg anser at noe av det som gjør disse hendelsene nyhetsverdige er det visuelle spektaklet som denne misnøyen manifesterer seg i. Denne volden og disse ødeleggelsene blir oppsiktsvekkende når det forekommer i områder som vi ikke forventer at slikt hender i. Dermed blir bildene som disse opptøyene resulterer i bilder som vi kanskje har sett i nyhetsinnslag tidligere, men ytterst sjeldent fra områder som Stockholm eller London. Innslagene jeg har sett på legger veldig stor vekt ved bildene. Det er bilder av konfrontasjoner, flammer, plyndring, vold, og de tydelige sporene dette etterlater i form av nedbrente hus, utbrente biler og knuste butikksvinduer. Vi får til dels også politiets og beboernes uttalelser som beskriver hendelsesforløpet, eller journalistenes beskrivelser av hvordan områder som Ealing og Husby ser ut etter gårldagens uroligheter, men ikke uten at disse uttalte beskrivelsene kompletteres av bilder, som sammen formidler de opplevelser av hva som utspiller seg, eller har utspilt seg, under disse dagene.

I de innslagene jeg har undersøkt fungerer bildene som en visualisering av det som formidles om hendelsene. Jackie Harrison (2006, s. 62) anser at innføringen av bilde og lyd resulterte i en økt dramatisering av nyhetsrapportering, til den grad at det utgjør et av de definerende karakteristikkene av TV-nyhetene. Denne dramatisering ser jeg også i Dagsrevyens og Kveldsnyttets rapporteringer fra Storbritannia og Sverige. I begge tilfellene finnes kameraet midt i hendelsen sentrum. Fra opptøyene i London filmes det bak politiets linje, der "ungdommene" kaster stener i retning mot kameraet, men der det like etter filmes fra den "andre siden", hvor fotografen virker springe fra en stormende politigruppe. Alt dette skjer til en bakgrunn av brennende biler, busser og bygninger. Iblant er kameraets posisjon mer nøytralt, og der vi fra "sidelinjen" ser politi og det som kan være ungdommer eller voksne menn, som står klar for å brake sammen. I reportasjone om Sverige finnes det flere bilder tatt med et mobilkamera, i motsetning til innslagene fra Storbritannia hvor ingen av bildene er filmet med mobil. Her er det også mobilbildene som står for de mest voldelige og nærgående bildene av sammenstøt og eksplosjoner, og det er tydelig at det er amatørfotografen som befinner seg i hendelsen sentrum. Mange av bildene fra Storbritannia og Sverige brukes også igjen flere ganger i løpet av de ukene som hver av hendelsene pågår. Samme bilder kan brukes flere ganger for å illustrere kamp mellom "ungdom" og politi, den brennende dobbeltdekkerbussen brukes to ganger for å illustrere London i brann, og eksplosjoner og ødeleggelse vises flere ganger. For hvert eneste innslag jeg har sett på, med unntak av visse studointervjuer, vises bilder av vold eller ødeleggelse, uten at det oppgis om disse bildene er tatt siden forrige nyhetsinnslag ble sendt.

Fotografene er også tilstede for å dokumentere etterspillet av opptøyene, der vi får se ødeleggelsene og oppryddingen dagen etter. Det er fotografene, ikke journalistene som er de fremste formidlerne av opplevelsen av det som hender, ettersom fotografene finnes på plass både under og etter voldsomhetene. Journalistene er ikke alltid tilstede, og ved flere tilfeller består innslagene av en rapport lest opp over bildene, enten av en korrespondent eller av nyhetsankeret. Bildene er veldig viktige i rapportering, noe jeg også utgår i fra i og med at det ikke finnes noen tilfeller der innslaget rapporterer om hendelsene uten at vi får se noen former av bilder. Sontags ideer, som jeg tok opp tidligere, om hvordan kameraet som legger vekt på hvordan saker framstår har hatt en så stor innflytelse at det har forandret vår syn på realisme, kan kanskje beskrive hvorfor disse hendelsene ikke formidles gjennom ord uten hjelp av bilder. Vi er vant med at nyhetsrapporteringer på TV skal vise selve hendelsene, ikke bare fortelle om dem, eller som jeg skriver at Machin og Niblock (2006, s. 37) tar opp, at fotografiet innom nyhetsmedia har gjort at vi fokuserer på det umiddelbare i verdens hendelser, på bekostning av det komplekse. Machin og Niblock (2006, s. 36) skriver også at bruken av bilder har siden 1990-tallet utviklet seg mer til å være symbolske framfor beskrivende. Dette ser jeg iblandt annet hvordan samme bilder av knuste butikksvinduer eller bildet av det utbrente Husby-C skiltet vises flere ganger, og blir symboler på voldsomhetene. Bruken av bildene er en måte å føre inn en visualisering og dramatisering i nyhetsinnslagene, og der fotografens måte å filme iblandt likner filmskaperens. Eksempel på det kan finnes i to innslag, fra 2011 og 2013, der fotografene filmer gjennom utbrente bilvrak, noe som framkommer først når det zoomes tilstrekkelig ut.

Som jeg tidligere har nevnt, så skriver Susan Sontag (2002, s. 11) at vår bruk av bilder er et tegn på at vi anser at tiden består av interessante hendelser som er verdt å fotografere, der fotografen ikke griper inn i hendelsene, men lar de utfolde seg for å kunne skape en del av det hun kaller "the image world". Jeg anser at denne verden, "the image world", presenteres som et visuelt spektakkel i en nyhetsmedia-diskurs, der vårt samfunn ser en objektivitet i både bildene og nyhetene og som dermed påvirker forståelsen av hvordan verden ser ut, eller i disse tilfellene, påvirker synet på visse deler av Sverige og Storbritannia. Når disse bildene kombineres med rapporteringen som skaper representasjonene "ungdommer" og "opptøyer", så presenteres områder som Husby og Tottenham som nærmest lovløse områder, preget av fattigdom og integrasjonsproblemer. Ungdommene i disse forstadene blir en potensielt farlig gruppe, som ikke engang politiet kan håndtere. At det påvirker hvordan man taler om fenomenen og forholder seg til dem i Norge, blir tydelig i innslaget fra Kveldsnytt den 21. mai, 2013, med tittelen *Opptøyer i Sverige, tiltak i Norge*. I innslaget som begynner med amatørøptakene som har blitt vist tidligere, sammen med reporterens ord, "Dette er Stockholm, i Sverige", intervjues lederen for Fremskrittspartiet, Siv Jensen. Reporteren som prater over bildene, tolker Jensen og sier at hun vet at dette kan skje i Norge. Jensen uttaler seg om behovet av en strengere integreringspolitikk, "gjøre noe med kriteriene for asyl og opphold i Norge", og at hun vil føre en "offensiv integreringspolitikk slik at de som får lov til å være i Norge er en positiv del av vårt samfunn". Dette intervjuet virker ha blitt gjort i NRKs redaksjonslokaler, og i innslaget veksles bilder av intervju med henne og bilder hvor hun med hodetelefoner sitter og ser de samme bildene fra Sverige som ble vist på Kveldsnytt dagen i forveien. Så når det diskuteres at "dette" kan skje i Norge, så er ikke det en diskusjon om, for eksempel, økt sosial polarisering. Frykten her er

voldsomhetene, ikke årsakene til misnøyen. Min tolkning av dette er at disse bildene av Jensen blir en visualisering av hvordan utenrikshendelser, og måten det rapporteres om påvirker samfunnet i Norge. Hvorvidt disse ungdommene som vi faktisk ser under innslagene er innvandrere, etniske svensker, eller personer født i Sverige av foreldre som har innvandret, verken oppgis eller diskuteres. Men representasjonen av "ungdommene" kombinert med bilder av vold mot politiet og biler i brann, i en utenriks hendelse, kan påvirke diskusjonen som føres om visse grupper i det egne samfunnet. Og når liknende bilder, eller de samme bildene, vises gjentatte ganger, så anser jeg at bruken passer inn på Machin og Niblocks beskrivelse av hvordan nyhetsbilder blir mer symbolske enn beskrivende.

Som jeg ser det så får spektakkelet i disse innslagene prioritet framfor mer komplekse rapportering om årsaker og en analyse av det samfunn hvor hendelsene utspiller seg. Journalister, korrespondenter, politikere og ofre av opptøyene får uttale seg om dette, men ikke uten at bildene av voldsomhetene vises. Hvilke bilder som i framtiden eventuelt kommer til å brukes eller kommer til å framstå som verdifull informasjon går ikke å forutse. Men når Søndagsrevyen den 27. april 2014 gjør en lengre reportasje i forbindelse med at det snart har gått ett år siden hendelsene i Stockholm, så er det de tidligere brukte amatørøptakene av en bil som eksploderer og sammenstøtet mellom politi og den "sinte ungdommen" som brukes igjen. I den følgende delen undersøker jeg resultatet av produksjonen og redigeringen av disse bildene. Jeg diskuterer også hvorvidt bildenes og redigeringens opphavspersoner presenteres i innslagene og i arkivbeskrivelsene.

Fotografen og redigereren

Valgene av hva som skal avbildes, hvordan det avbildes og hvordan det skal presenteres er alle et resultat av aktive tolkninger i en kommunikativ hendelse, og er altså en tekst produsert i en diskursiv praksis. Fotografen velger hva som er fokuset, hvor det zoomes inn, alt med mål å styre blikket på det fotografen vil formidle. Bildene skal deretter klippes og kombineres med andre bilder. Men fotografens rolle skiller seg delvis i disse innslagene. Jeg har allerede tatt opp hvordan kameraet i innslagene fra Storbritannia skifter perspektiv, at fotografen befinner seg blandt annet både bak og foran politiets linje, noe som gjør at vi opplever at fotografen er overalt og dekker hendelsene. Det samme kan gjelde valgene av hvordan både voldsomhetene og resultatene av dette presenteres, som for eksempel de mange bildene av utbrente biler. Men det som denne allsidige dekningen av hendelsene også gjør er å skape en form av narrativitet, der dramatisering og spenning tilføres nyhetsinnslaget. Fotografene befinner seg midt i handlingenes sentrum, og er på plass når de direkte konfliktene har opphørt. Gjennom å kombinere ulike bilder, både før og etter hendelsene, skapes en dramatisk effekt. De amatørøptakene som Dagrevyen og Kveldsnytt i 2013 åpner det første innslaget, og som brukes igjen i flere innslag, har blitt klippet og blir presentert på en måte som skaper en narrativitet. Amatørbildene begynner med en eksploderende bil, for deretter å vise flere bilder av konfrontasjon med politi og ungdommen der kameraposisjonen veksler mellom et oversiktlig perspektiv filmet ovenifra, og bilder fra bakken der de involverte springer forbi kamera, for så å vise ovenifra-perspektivet igjen. I redigeringen av bildene tilføres det dermed ytterligere informasjon, og produksjonen av nyhetsinnslaget får

igjen et drag av filmproduksjon. Her kan også nevnes hvordan innslag fra 2011 viser politiets spesialstyrker i aksjon, sparker ned dører og pågriper ungdommer som antas ligge bak opptøyene. Forutenom kameraet som selv filmer, syns ihvertfall ytterligere en fotograf i bildet, og vi får se blitz som går av når politiet stormer flere leiligheter. Dette kan antyde at media har blitt invitert med av myndigheter for å dokumentere at innsatser gjøres som svar på urolighetene.

Men hvem det er som skaper disse bildene eller redigerer dem, kommer ikke alltid tydelig fram i innslagene. Ofte krediteres en fotograf helt til slutt i innslagene, men selve innslaget kan bestå av en rekke ulike bilder, som for eksempel amatørbilder, eller bilder tatt fra et helikopter. I få tilfeller kommer det fram at bildene er innkjøpt, blandt annet av Expressen.se. I det tidligere nevnte Kveldsnytt-innslaget fra 21. mai 2013, vises igjen samme amatørbilder, redigert på samme måte som i første innslaget, samt ytterligere amatørbilder (med Expressens logo i høyre hjørnet), en uttalelse fra Fredrik Reinfeldt og intervjuet med Siv Jensen. Til tross for tidligere redigerte bilder, og en rekke bilder fra ulike tider og plasser, så krediteres én fotograf og én redigerer. I Programbanken finnes det mulighet å føre inne hvem som er rettighetseierne, men den informasjonen er ofte mangelfull. I det nevnte tilfellet er rettighetsnivået satt til grønt, og rettighetseier er ikke oppgitt. Hva redigereren i dette tilfellet har redigert er også usikkert. Amatørbildene som vises gjentatte ganger, der perspektivet veksler mellom det oversiktlige og det nærgående, og tilbake igjen, beholder samme redigering, men forkortes eller forlenges i de ulike innslagene. Men hvem som har filmet dette, eller hvem som har redigert dem sammen, kommer ikke fram. Ulike redigerere oppgis for hvert av de innslag som viser bildene, og SVT eller "ikke oppgitt" står oppført som rettighetseiere for hele innslag.

Jeg tror ikke at mangelen på opphavspersoner til både bilde og redigering er et problem idag når det gjelder hvordan vi tolker og aksepterer NRKs troverdighet. Harrison og Machin & Niblock, som jeg allerede har nevnt, tar opp hvordan dramatiseringen har blitt et av nyhetsmedias kjennetegn. At TV-nyheter tar i bruk amatørbilder, at de finnes på plass ved forhåndsplanlagte hendelser (som jeg antyder at bildene fra arrestasjonene av ungdommer i London er) og at de redigerer innslagene for å skape dramatik, anser jeg er såpass vanlig at det ikke vekker mistenksomhet til nyhetsmedias rapporteringer. Det er selve nyhetsmediadiskursen som gir disse bildene sin troverdighet. Som jeg allerede har nevnt, så utgår John Tagg (2009, s. 12) fra at det er de diskursive rammene som garanterer og håndhever bildenes mening og funksjon. Vi ser NRK som avsender, ikke den enkelte fotografen eller redigereren. Men vi kan ikke vite hvordan framtidige uttolkere av dette materialet kommer til å forholde seg til innslagene og bildene, eller hvorvidt mangelen på opphavspersoner til bilder og redigeringen kommer til å påvirke forståelsen og troverdigheten. Terry Cook (1997, s. 39) tar opp Mckemish og Uppward, og hvordan de anser at essensielle kvaliteter som fullstendighet, nøyaktighet og pålitelighet er nødvendig om informasjonen skal være et bevis for handlinger. Til tross for at det er mulig å lese ut annen informasjon om nyhetsredaksjonens arbeidsett på andre måter som kanskje kan gi troverdighet til materialet, så mener jeg like fullt på at mangelen på informasjon om opphavspersoner i Programbanken kan påvirke forståelsen og tilliten til dette materialet.

Valget av hvilke bilder som skal tas, og hvordan disse skal redigeres er alle et resultat av aktive tolkninger, der alternative motiver og fortellinger velges bort. Om NRK hadde oppgitt hvem som står bak disse tolkningene, og ikke bare oppgir de ansvarlige for sendingene, så kanskje kunne det gi materialet en pålitelighet som framtidige uttolkere muligens behøver. For idag kan mye av det samme bildematerialet finne veien direkte til et publikum uten en ansvarlig utgiver. Et søk på for eksempel *Husbykravaller* på youtube.com kan gi treff i liknende amatørbilder som NRK viser, men utgitt av anonyme brukere. Om Programbanken kan tilby navn på personene som har tatt bildene, kan oppgi at det er innsendt material fra publikum, om det er innkjøpte amatørbilder eller innkjøpte bilder fra andre nyhetsmediaaktører, så kan det gi NRKs material en større troverdighet som historisk kildematerial. Med dette anser jeg ikke at NRKs nyhetsinnslag savner troverdighet idag, men for materialet jeg har undersøkt kommer ikke selve bildenes opprinnelse fram under beskrivelsen av hvert innslag. Om det oppgis at bildene er innkjøpt eller innsendt så blir det enklere å skille på amatørbilder som har gått igjennom en redaksjonell bedømming og de som ikke har det. Amatoropptakene og publiseringen av disse på nettet kan alle ha helt ulike mål, alt fra og dokumentere eventuelle myndighetsovergrep eller publiseres som voldsforherliggende hyllester. Bildene som nyhetsmedia publiserer mister kanskje sin opprinnelige mening, men får innom nyhetsmedia-diskursen tilført ny mening, der det brukes som dokumentasjon av de som befinner seg på plass. Ettersom bildene ikke er produsert av nyhetsmedia, bør dette komme fram i metadata. Det samme gjelder innkjøp fra eksterne nyhetsaktører. Å kunne undersøke hvem som produserer bildene kan for eksempel gi verdifull informasjon som kan gi svar på hvilke nyhetsbyråer som har levert nyhetsmaterialet, og som på den måten vært med å påvirke samfunnets forståelse av verden.

Det finnes likhet mellom innslagene fra 2011 og 2012 i hvordan rettighetsmetadata har blitt ført inn, og det er at denne informasjonen i stort sett ikke er fullstendig. Derimot er denne metadata mer utførlig ført inn av Metadataseksjonen i 2011, enn av journalistene i 2013. For de fleste innslag fra Storbritannia er rettighetsnivået satt til rødt, og betyr dermed at det finnes andre rettighetseiere enn NRK. Men det oppgis sjeldent hvem rettighetseierne er. Oftest står det oppført "Ikke oppgitt – må sjekkes!". Er rettighetsnivået satt til grønn, så oppgis NRK som rettighetseier. Under innslagene fra Sverige oppgis det oftere andre rettighetseiere, men rettighetsmetadataen er mye mer varierende. Det er ofte rettighetsmetadata som er satt til nivået grønt som har mangelfull informasjon. Under ett innslag som har grønt nivå oppgis samtidig SVT som rettighetseier, og ytterligere andre innslag kan mangle informasjon om rettighetseiere til tross for at rettighetsnivået er satt til grønt. For innslagene fra 2011 er ingen innslags rettighetsnivå satt til grønt, uten at rettighetseierne står oppført. Metadata fra Kveldsnytt's innslag den 21. mai, som inneholder blandt annet amatørbildene, og bilder hvor Expressens logo finnes med, har også blitt satt til grønt nivå uten at rettighetseierne oppgis. Om innslagene fra både 2011 og 2013 virker ufullstendig, så er det ingen av innslagene fra 2011 som har tomme felt, eller som virker åpenbart feilaktige. Er nivå grønt eller gult, så oppgis alltid NRK blandt rettighetseierne, og er det rødt så oppgis enten eierne eller at det må sjekkes. I den neste delen avslutter jeg mine analyser ved å se på forskjeller og likheter i hvordan de to yrkesgruppene, arkivar og journalister, fører inn beskrivelser av innslagenes bilder i metadataen.

Arkivarens beskrivelser

Jeg har allerede tatt opp flere aspekter av arbeidet som har blitt gjort med metadata, men går her ganske kort inn på beskrivelsene av hvordan innslagen beskrives. Og det er store forskjeller mellom de to ulike hendelsene i hva som utgjør beskrivelsene av selve innslagene. Arkivarene fra Metadataseksjonen som har hatt ansvaret for å beskrive innslagene fra 2011, inn i Programbanken, har i langt større grad sørget for at det finnes informasjon i hvert av de relevante feltene som jeg lister på side 22 – 23. De innslagene fra 2013 der journalistene selv har ført inn informasjonen, kan ofte savne informasjon, for eksempel under land. Iblant er det også bare deler av informasjon som føres inn, for eksempel, og som jeg allerede har nevnt, at Norge står oppført under land i et innslag som også består av en direktesendt rapportering fra Stockholm. I de fleste tilfeller finnes det heller ingen beskrivelse av innslagene fra 2013. Forutenom tre ulike innslags metadata, så er dette feltet tomt. Det virker som om arkivarene har vært mer nøyaktige i å se til at all informasjonen er korrekt innført. Dette gjør også materialet mer tilgjengelig, og sørger for at søk gir korrekte treffer. Beskrivelsene av innslaget, sammen med tags, er de feltene som inneholder "unik" informasjon. Her er det ikke "korrekt" eller "ukorrekt" informasjon som finnes under blandt annet "Land" eller "Rep. Team", men her skal innslagene beskrives med egne ord, noe som betyr at en viss tolkning må gjøres. Som jeg skriver i min presentasjon av materialet så finnes disse unike beskrivelsene i bare to av innslagene fra 2013, mens arkivarene har gjort beskrivelser for alle innslagene fra 2011.

Bilder som blir brukt under innslagene om Storbritannia beskrives ofte detaljert, og kan beskrive handlingens gang, men inneholder også sammendrag av intervjuer eller uttalelser til presse og liknende. Oftest navngis intervjuede også under "Medvirkende", men i beskrivelse kommer det fram hva det er de tar opp, som for eksempel fra Dagsrevyens innslag 9. august 2011: *Forts. pressebriefing: Cameron sier politi fra hele landet blir kalt inn til London*. Dette er informasjon som oftest savnes i metadataen som journalistene har vært ansvarlige for. Det jeg ser på som fordelaktig med at legge til et sammendrag av uttalelser, er at det går å søke på personer under medvirkende, og under "Beskrivelser" ganske raskt få en forståelse av hva det er vedkommende tar opp. Denne muligheten finnes ikke for innslagene fra 2013. Beskrivelse av bildene finnes heller ikke med, når feltet med "Beskrivelse" står tomt.

Vi kan idag ikke søke i selve bildene, men må søke i de ord som brukes for å beskrive dem, og når det gjelder disse to hendelsene som jeg har undersøkt, så er det nærmest bare beskrivelse av hendelsene fra 2011 som da finnes søkbare. Dette gjør disse innslagene mye mer tilgjengelig, noe som da muligens fører til at disse bildene i større grad kommer til å brukes eller undersøkes i framtiden. Men det kan også gjøre dette materialet mer forståelig i framtiden. For det som finnes av beskrivelser av innslagene i metadataen viser at det er opptøyene og ødeleggelse som er hendelsenes nyhetsverdi og at det er slike bilder som er fokuset i sendingene. En beskrivelse av bildene, som sjeldent direkte diskuteres av reporterne og fungerer mer som illustrasjoner av reportasjene, kan gi en idé om hva det er i bildene som kanskje har påvirket vår forståelse av hendelsene. Eksempler på dette er *Maskerte ungdommer står rundt og på taket av utbrent bilvrak og jubler, skriker "vi er opprørerne"*. Eller: *Kriminaltekniker i hvit drakt sikrer spor på åsted i avsperrert gate*. Betydelsene av bildene og nyhetsinnslagene i seg selv er kanskje selvkclare for oss, men tanken om å

spare material innom et arkiv, til og med et digitalt arkiv, er at det skal finnes tilgjengelig og forståelig i et langtidsperspektiv. Som sagt så finnes også nyhetsinnslagene hos Nasjonalbiblioteket, men det er ingenting som tilsier at ikke NRKs egen programbank i framtiden også kommer til å undersøkes. Elisabeth Kaplans (2002, s. 211) beskrivelse av arkivarens funksjon som en formidler mellom innhold og framtidige uttolkere av den, gjelder også arbeidet til NRKs arkivarer og journalister som jobber med metadata.

Når ordene blir inngangen til materialet, så anser jeg at beskrivelsen av innslagene kan sammenliknes med Ketalaars (2001, s. 133) term, arkivalisering, som beskriver de aktive valg som foretas når det skal avgjøres hva som er verdt å arkivere. Her er det derimot de valg som foretas når det skal avgjøres hva som er verdt å beskrive. Derrida anser at arbeidet med arkivet innebærer et løfte til og et ansvar for framtiden, og at arbeidet skal sørge for å at materialet bevares for framtidig kunnskap. Jeg anser at desto mer av materialet som beskrives i metadataen, desto mer "synlig" og søkbart blir det, noe som kan hindre materialet i forsvinne i et hav av informasjon. Ved å legge til en stor mengde metadata kan søk i Programbanken optimeres ved at kombinere ulike søkeord og kombinere ulike søkfelt, som for eksempel "Medvirkende" og "Tags". Når innslagene fra 2011 inneholder både flere tags og beskrivelser så blir dette materialet blir enklere å forstå i framtiden, i tillegg til å være mer søkbart. At det blir mer forståelig anser jeg blir et resultat av at innslagene og bildene går igjennom ytterligere en tolkningsprosess. Framtidens uttolkere kan dermed se på materialet, og undersøke hvordan bildene ikke bare blir tolket i metadatabeskrivelser, men der beskrivelser også kan gi ytterligere informasjon som kanskje ikke alltid kommer fram i innslagene. For eksempel så kunne beskrivelser av innslagene fra Sverige ha inneholdt forklaringer om at visse av bildene består av amatørøptak og bilder tatt med mobiltelefoner. Iblant oppgis dette i innslagene, men ikke alltid. Metadata kunne her tilby ytterligere, og muligens, verdifull informasjon.

I disse nyhetsrapporteringer som jeg har undersøkt, og hvor jeg anser at bildene har en betydelig rolle, bør det finnes store muligheter i å søke i bildene. I og med at amatørøptakene gav de mest nærgående bildene fra hendelsene i Sverige så bør det da være mulig i å søke i "amatørøptak", "mobilfoto" eller liknende i og med at disse bildene påvirket blandt annet den politiske diskusjonen i Norge, noe som blir tydelig i innslaget der Siv Jensen intervjues og, delvis basert på disse hendelsene, får presentere sine forslag for hvordan den norske asyl- og innvandringspolitikken bør utformes. Om vi utgår ifra Fred Ritchins (2013, s. 10) forståelse av at bilder i økende grad blir et uttrykk for personlig utgangspunkt som blir mer relatert til en skriftlig tekst enn en definitiv gjengivelse, blir det enda mer viktig at personen bak dette personlige uttrykket finnes med i metadataen. Og da ikke nødvendigvis ved å røpe personens navn, om det for eksempel gjelder amatørøptak, men at det kommer fram at det ikke er en journalist fra NRK som har tatt bildene.

Fairclough (1995, s. 48 - 49) skriver at den opprinnelige kommunikative hendelsen som nyhetshistorien er basert på, og han tar her som eksempel intervjuer, politiske uttalelser osv, transformeres og rekonstrueres i den ferdige teksten, eller i vårt tilfelle, nyhetsinnslagene. Den opprinnelige kommunikative hendelsen i innslagene jeg har undersøkt består delvis av amatørøptak, og bilder innkjøpt fra andre nyhetsbyråer. At

bildenes opphav kommer fram i metadata, anser jeg kan bli verdifull informasjon i framtiden, spesielt om samfunnet i framtiden fortsatt kan beskrives, i Debords term, som et samfunn av spektakkel, og der bildene fortsatt fungerer som den hovedsaklige illustrasjonen av historien. I den avsluttende diskusjonen tar jeg opp det jeg anser er implikasjonene av de tolkninger som gjøres i metadataen.

Diskusjon

Mitt utgangspunkt for denne undersøkelsen er som sagt basert på Derrida og en forståelse av at arbeidet med arkivet handler om et løfte til framtiden, og at den tekniske strukturen i det arkiverende arkivet påvirker det arkiverte materialet. Det er på mange måter den arkiverende arkivaren som bestemmer hvordan materialet finnes tilgjengelig, men kan også påvirke forståelsen av materialet. Dette er noe som den postmodernistiske arkivvitenskapen løfter fram, og som poengterer at arkivaren er en makthaver over arkivmaterialets tolkninger. Derrida utgår også fra at arkivets opprinnelige prinsipper, iverksettelse og befaling, også gjelder idag, der arkivet kan sies være startpunktet for kunnskap og forståelsen av gårdsdagen. Dette blir kanskje også tilfelle med NRKs nyhetsinnslag, der tilgangen til materialet kan gå gjennom et søk i Programbanken, og der den arkiverende arkivaren bestemmer hva som er mulig å søke i. Det er selve beskrivelsene, i form av metadata, av innslagene, som utgjør arkivarens arbeid i Programbanken.

Mitt mål har vært å undersøke det språk og de beskrivelser som finnes i denne arkivstrukturen. Men det har som sagt vært to ulike yrkesgrupper som har hatt dette ansvaret for de innslag jeg har sett på, og jeg så at det fanns både likheter og forskjeller i hvilken metadata som har blitt produsert. En av de store likhetene jeg så var hvordan nyhetsinnslagene gjentagende representasjoner av hendelsene som opptøyer, og de ansvarlige bakom som ungdommer, gikk igjen og var de hovedsaklige representasjonene i metadataen for alle innslagene. De mest brukte identifiseringene av hendelsene i nyhetsdekning finnes altså søkbare. Jeg så heller ikke at det tilkom alternative representasjoner i metadataen som ikke ble tatt opp i nyhetssendingene. Metadataen speiler dermed de representasjonene som produseres i den kommunikative hendelsen i form av journalistisk presentasjon og formidling av hva som hendte i Storbritannia og i Sverige.

Der det derimot finnes store forskjeller i metadataen er beskrivelser som inneholder unik informasjon, som beskrivelsene av innslagene. De ansatte i Metadataseksjonen har her gjort et ganske utførlig arbeid i beskrive hva innslagene tar opp, beskrive bilder og sammenfatte uttalelser som gjøres i innslaget. Journalistene som tok over ansvaret for å føre inn metadata fra og med 2012, har i disse innslagene fra 2013 veldig sjeldent beskrevet innslagene. Informasjonen som journalistene har ført inn består hovedsaklig av å skrive ut deler av nyhetsankerets presentasjon av innslagene. Det blir da en direkte kobling mellom mediadiskursen og det språk som brukes der, og det som finnes som informasjon i metadataen. I disse tilfellene anser jeg at det blir tydelig at det ikke er en arkiverende arkivar som har ansvaret for metadataen, men at det utføres av en arkiverende journalist. En journalist har helt andre arbeidsoppgaver, og ikke minst en annen utdanning, enn de ansatte ved metadataseksjonen. Dette

mener jeg fører til et annet fokus og prioriteringer, noe som kanskje også er resultatet av den mangelfulle, eller iblant feilaktige, informasjonen som finnes under metadatafelt som "land" og "rettighetsnivå". Men jeg har også påpekt ytterligere informasjon som savnes i innslagene fra både 2011 og 2013. Jeg mener at det er nødvendig at både fotografen og redigereren finnes med som metadata, eller ihvertfall at deres posisjon anerkjennes. Både fotograf og redigerer er delaktige i den kommunikative hendelsen, og der bruken av bilder formidler et budskap. Den postmodernistiske arkivvitenskapen, hos blandt annet Schwartz og Cook, legger vekt ved at makt som anerkjennes kan stilles til ansvar, noe som kan føre til dialog og en økt forståelse. Om arkivet fortsatt består av sine to prinsipper som Derrida nevner, at arkivet er både startpunktet og plassen der autoriteten utøves, bør det framkomme hvem det er som taler i NRKs material. Både fotografen og redigereren taler gjennom bildespråket og bør således også anerkjennes av den som arkiverer, uansett om det er en arkivar eller en journalist som gjør arbeidet. Jeg anser derimot at arkivaren er den som, gjennom sin utdanning, har størst forståelse for denne problemstillingen, og som samtidig i kanskje større grad ser behovet og muligheten i å gjøre materialet så søkbart, og dermed så tilgjengelig, som mulig.

Min tekst er et resultat av et forsøk på å bruke den postmodernistiske arkivvitenskapen til å undersøke hvordan en arkiveringsprosess og en arkivstruktur ser ut i praksis. Basert på min undersøkelse, med forbehold om at det er en begrenset mengde material jeg har sett på, så anser jeg at arbeidet med metadata kanskje gjøres mer utførlig av en yrkesgruppe som har en forståelse av metadata med fra sin utdanning. Men for å styrke mine antagelser så tror jeg det hadde vært givende å utføre en kvantitativ analyse, der en større mengde informasjon behandles. Jeg kunne da ha analysert material som ikke nødvendigvis er et resultat av en intensiv nyhetsdekning over en uke, men sett på material over en lengre periode. At de innslagene hvor journalistene har ført inn metadata er fra mai 2013, og da over et år etter at journalistene fikk dette ansvaret, tolker jeg ihvertfall som at mangel på informasjon ikke er resultat av en startfase, der journalistene ennå ikke riktig har kommet igang med disse arbeidsoppgavene. Jeg anser at det er like viktig som i hvilket som helst arkiv, at Derrida og de postmodernistiske arkivviternes tanker, om at arbeidet gjøres for at det skal finnes tilgjengelig og kunne forstås i framtiden, også finnes med i arbeidet i Programbanken. NRKs material kommer i framtiden til å være viktig når vårt samfunn, og vår forståelse av det, skal tolkes. Og det arbeidet som gjøres i Programbanken idag kan påvirke dette.

Kildefortegnelse

Börjesson, M. & E. Palmblad (2007). Introduktion. M. Börjesson & E. Palmblad (red.), *Diskursanalyse i praktiken*, Malmö: Liber

Cook, T. (1997). What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift, *Archivaria* 43, ss. 17-63

Cook, T. (2001). Archival science and postmodernism: new formulations for old concepts. *Archival Science* 1:2001, ss. 3-24

Cook, T. (2013). Evidence, memory, identity, and community: Four shifting archival paradigms, *Archival Science*, 13:2013, ss. 95-120

Cook, T. & J. M. Schwartz (2002). Archives, Records, and Power: The Making of Modern Memory. *Archival Science* 2:2002, ss. 1-19

Cox, R. J. (2002) The End of Collecting: Towards a New Purpose for Archival Appraisal, *Archival Science* 2:2002, ss. 287-309

Derrida, J. (1998). *Archive Fever: a freudian impression*. Chicago: The University of Chicago Press

Duff, W. M. & V. Harris (2002). Stories and Names: Archival Description as Narrating Records and Constructing Meanings. *Archival Science* 2:2002, ss. 263-285

Ernst, W. (2008) *Sorlet Från Arkiven: Ordning Ur Oordning*, Munkedal: Glänta Produktion

Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Edward Arnold

Gilliland, A. J. (2008). Setting the stage. M. Baca (red.), *Introduction to metadata*, Los Angeles: Getty Publications

Gitelman, L. (2006). *Always already new: media, history and the data of culture*. Cambridge, Mass.: MIT Press

Goysdotter, M. (2013). *Impure vision: American staged photography of the 1970s*. Lund: Lunds universitet

Gravengaard, G. (2010). *Journalistik i praksis: Valg og fravalg af nyhetsideer*. Frederiksberg C: Samfundslitteratur

- Greene, M. A. (2013). The Power of Meaning: The Archival Mission in the Postmodern Age. *The American Archivist* 65:2013, ss. 42-55
- Harrison, J. (2006). *News*. Oxon: Routledge
- Instagram <http://instagram.com/press/#> (Hentet 14. februar 2014)
- Jimerson. R. C. (2006) Embracing the Power of Archives. *The American Archivist*, Vol. 69, ss. 19-32
- Kaplan, E. (2002) "Many Paths to Partial Truth": Archives, Anthropology, and the Power of Representation. *Archival Science* 2:2002, ss. 209-220
- Ketelaar, E. (2001). Tacit Narratives: The Meanings of Archives. *Archival Science* 1:2001, ss. 131-141
- Machin, D. & S. Niblock (2006). *News Production: Theory and Practice*. Oxon: Routledge
- McKemmish, S. (2005) Traces: Document, record, archive, archives. S. McKemmish, M. Piggott, B. Reed & F. Upward (red.) *Archives: Recordkeeping in Society*. Wagga Wagga. Charles Sturt University, Center for Information Studies.
- Megafonen (2013) <http://megafonen.com/pressklipp-fran-media-om-kravallerna-i-husby/> (Hentet 4. april 2014)
- Nilsson, R. (2009). *Foucault: en introduktion*. Malmö: Égalité
- NRK <http://snutt.nrk.no/retningslinjer/taggeregler.pdf> (Hentet 30. januar 2014)
- Prasz, L. (2013) TV 2 brugte billede fra computerspil til historie om Syrien, *Politiken*, 10. mars 2013, <http://politiken.dk/kultur/medier/ECE1918387/tv-2-brugte-billede-fra-computerspil-til-historie-om-syrien/> (Hentet 29. januar 2014)
- Ritchin, F. (2009). *After Photography*. New York: W. W. Norton & Company, Inc.
- Ritchin, F. (2013). *Bending The Frame: Photojournalism, Documentary and the Citizen*. New York: Aperture Foundation
- Sekula, A. (2009). Reading an archive: photography between labour and capital. J. Evans & S. Hall (red.) *Visual Culture: a reader*. London: SAGE Publication Ltd
- Sontag, S. (2002). *On Photography*. London: Penguin Books Ltd
- Tagg, J. (2004). Evidence, Truth and Order: Photographic records and the growth of the state. L. Wells (red.) *The Photography Reader*. London: Routledge

Tagg, J. (2009). *The Disciplinary Frame: Photographic truths and the capture of meaning*. Minnesota: University of Minnesota Press

Upward, F. & S. McKemmish (2001). In search of the lost tiger, by way of Sainte-Beuve: re-constructing the possibilities in 'Evidence of Me'. *Archives and Manuscripts*, v.29, 1:2001, ss. 22-43